

D'ACÍ D'ALLÀ

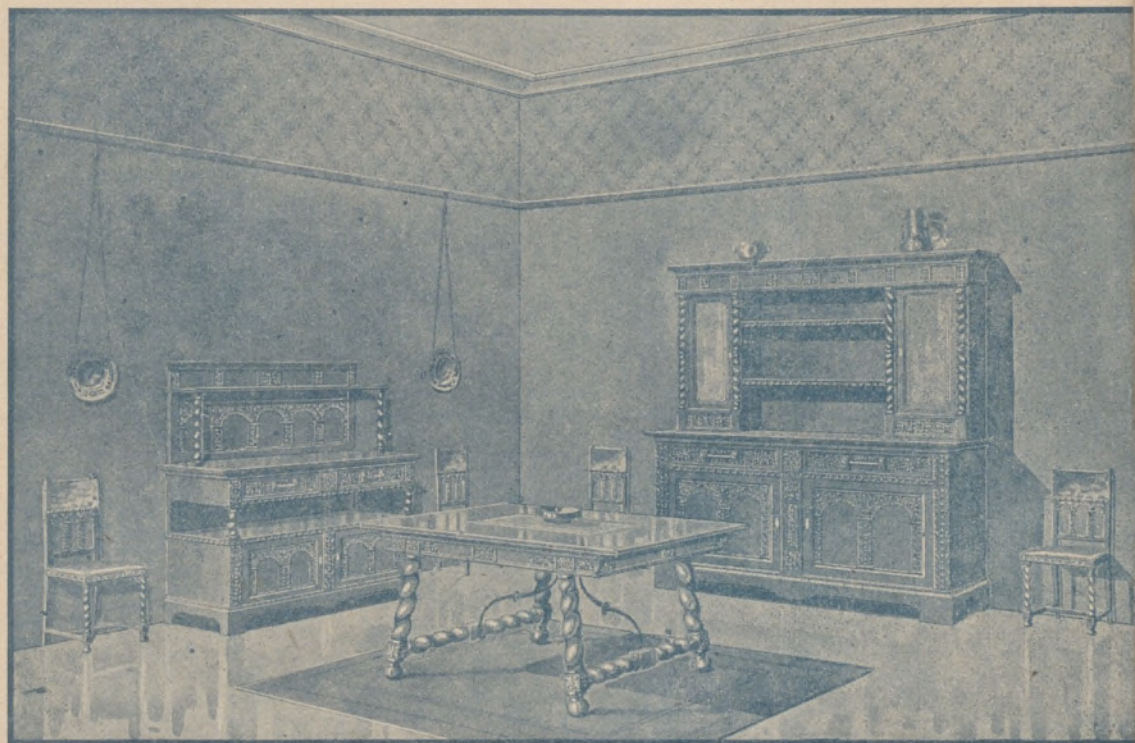
A G O S T

Nº 8

1 9 2 1

PERE REIG

CASA FUNDADA EN 1852

CONSTRUCTOR DE MOBLES
DECORADOR

COMPRA I VENDA DE QUADRES ANTICS

TALLERS I DESPATX :

CARRER UNIVERSITAT, 21 (CANTONADA CONSELL DE CENT)

TELEFON 2085 A.

D'ACÍ D'ALLÀ
 MAGAZINE MENSUAL
 : DIRECTOR :
 IGNASI FOLCH I TORRES
 EDITORIAL CATALANA
 ESCUDELLERS, 10 BIS
 : BARCELONA :

SUMARI

Després de l'atemptat contra el primer ciutadà de Barcelona.—Les quatre amigues, *Josep M.ª Folch i Torres*.—En aquest món tot té remei, *Mowgli*—La mort de les roses (poesia), *A. Moliné Gendrau*.—La VII Setmana Municipal.—L'afamat, *Miquel Roger i Crosa*.—Itàlia i Catalunya.—El Port Franc i l'eixemplament del terme de la Ciutat de Barcelona.—Un avió gegant.—Actualitats.—Agost, *J. Massó Ventós*.—Brugués: Benedicció del banderí de Sans.—Els fills d'un gran amic dels infants.—De música.—Olot: Un bell recó pesquívul.—Costums populars.—Agost.—L'Escola de Mar.—Les nostres damiselles.—Les nostres dames.—La petita infermera, *Xavier Cortils*.—Del Concurs d'Infants.—Els nostres infants.—Un jardí original.—La VII Exposició general escolar.—Graziellà, novel·la de Lamartine (continuació).—De la seca a la meca.—El camí errat, novel·la original de *Josep Leonart* (continuació).—Crònica catalana, *X*.—Crònica gràfica estrangera.—Coberta: Ets Xiquets de Valls.—Suplement artístic: Plat de la Sardana i Plat amb figures, del Museu Arqueològic de Barcelona.

REDACCIÓ: MALLORCA, entre 257 i 259.

Preu: 1'25

EL RETORN DEL SENYOR ALCALDE A LA CASA COMUNAL, DESPRÈS DE L'ATEMPTAT QUE SOFRÍ
Solemnia acte de pendre novament possessió de la primera magistratura de la ciutat el que ho és per voluntat de
tots els barcelonins, l'il·lustre patrici N'Antoni Martínez Domingo

DESPRÉS DE L'ATEMPTAT CONTRA EL PRIMER CIUTADÀ DE BARCELONA

DESPRÉS d'uns dies d'angoixa, novament el gran alcalde
barceloní és al cap de l'Ajuntament. Ni l'odi, ni el crim
l'han pogut arrebassar del seu alt lloc. El primer ciutadà lliure
de la lliure Barcelona en retornar sà i tort entre nosaltres, ens
simbolitza la perennal existència
de la ciutat, la qual, malgrat l'odi
i el crim, també sab seguir sere-
na avant en el camí de la seva
gloriosa ascensió

L' Excm. Sr. Alcalde saludant des de la balconada de la Casa de la Ciutat, al poble que l'aclama pel retorn al seu lloc d'honor

El poble de Barcelona a la plaça de Sant Jaume, saludant al Sr. Martinez Domingo

(Fot. Sagarra)

LES QUATRE AMIGUES

—No veieu? Tres fulles seques...—va dir melangiosament la més quietona de les quatre amigues, en el jardí de la qual es trobaven juntes.

—A on les has vistes les tres fulles seques? —li preguntà la Eulària.

L'Agata allargà el braç, mostrant:

—Mireu-les... Allí, en el bassí del brollador... Han caigut una darrera l'altra dels plàtans verolats. No les veieu surant damunt de l'aigua quieta?

—Ho dius tota trista,—remarcà la Tura.

—Es clar... L'hora de partir es fa cada dia més propera, l'estiu fineix... D'aquí quinze dies totes serem a Barcelona—sospirà l'Agata.

La Maria Pepa que no havia dit res fins aleshores, exclamà ingenuament:

—Tan bé que hauria anat que n'haguessim trobat totes quatre!

I, posant afectuosament la seva mà damunt la mà de l'Agata, afegí:

—També es història que nosaltres tres sí, i tú que ets la més maca, la més dolça i la més femenina de totes, no hakis trobat qui et digués que t'estima.

L'Agata li respongué amb un petó.

—Ens sap més greu del que pots imaginar-te, no poder cantar victòria totes quatre a un mateix temps—digué sincerament la Eulària, que era la més animosa de totes.

—No us endoleu per mi, bones amiguetes meves, que la meva melangia no es pas la vostra joia que me la dóna; que n'estic ben contenta, ben contenta de la vostra felicitat.

—És cert que tu no has estat mai gelosa de la felicitat de les altres, però hauria sigut una cosa de contar aquesta que les quatre amigues inseparables haguessim tornat a Barcelona amb el cor ferit—afirmà la Eulària.

I, fent una graciosa ganyoteta que li era habitual, afegí tot mirant-se l'Agata:

—Llàstima que aquest artista pintor que

—No veteu? Tres fulles seques...—va dir melanglosament la més quletona de les quatre amigues...

ha caigut a darrera hora, no sigui més sociable!

L'Agata enrogí.

—Ni tan solament saluda quan passa —acusà la Tura, tota esborronada.

L'Agata no sabia a on mirar, però tement que el seu posat no la traís, es posà de ferm a afectar una gran naturalitat, tot dient:

—Oh, els artistes no son com els altres homes... En qualsevol dels vostres promesos seria un mancament imperdonable passar sense saludar... Ell, es una altra cosa... Van pel món com somniant, sabeu, els artistes...

La Eulària se la havia estat escoltant amb una atenció pregona, y quan ella hagué terminat, digué resoltament:

—Sí, eh? Doncs no cal que diguis més per a fer-nos sapiguer que aquests que van pel món somniant són els que més et plauen; i jo seria ben mala amiga si no aprofités aquests quinze dies d'estiueig que ens queden per a...

com t'ho diré, per a mirar de deixondir aquest jove artista.

—Per l'amor de Déu, Eulària! No fassis coses, eh!—exclamà l'Agata, alarmada.

—L'afecte de germana que et tinc ha de ser-te assegurança que res no faré que pugui portar-te ombra—li feu molt seriosament la Eulària.

En caure la tarda, tornant del passeig cotidià, les quatre amigues, ben assegurades en els blancs sillons de mèdula, es posaven part de fora pel reixat del jardí de casa l'Agata. Així, ningú podia escórrer's a la seva tafaneria, i es clar que molt menys se n'havia de sustraure l'interessant artista qui, cada dia en aquella hora, amb el cavallet dessota el braç i la capsa de pintures en l'altra mà, tenia de passar obligadament per allí per a anar a l'Hotel on s'estatjava.

Venia dels encontorns de la ermita, on trobava camins solitaris i xiprers daurats en l'hora primera de la tarda, i en duia encara la visió als ulls i en l'esperit quan passava per davant de les quatre amigues.

—Ja veuràs jo com el faré despertar!—va dir-se un dia l'Eulària en veure'l venir.

I sense pendre moita cura per a donar aires de veritat a la seva infantivola estratagema, tot just ell passà, deixà caure el vano als seus mateixos peus.

—Ai, el meu vano!—xisclà la Eulària.

El pintor tingué de deturar-se per a no trepitjar-lo, i, amatent, s'ajupí, tenint de deixar la capsa de pintura a terra per tal de deixar una mà lliure amb la qual poder collir el vano.

Amb tota cortesia l'allargà a l'Eulària; però ella, fingint-se tota torbada, es guardà molt de pendre'l massa aviat, entretenint-se en gestos i facècies:

—Ai, quin greu que em sap! Ara se li haurà ratllat la capsa!—exclamà ajupint-se per a collir-la, però el pintor no ho podia permetre i s'afanyà en guanyar-la per mà, conseguint agafar la capsa per la nansa amb la mateixa mà que portava el cavallet.

I ella, tot era repetir amb un to llastimós: —Ai, quin greu! Ai, quin greu que em sap!

L'Agata s'havia quedat com encastada en el seu silló, amb el cap tan baix que no deixava veure ni un dit de cara. Hauria volgut ondre's; i, en aquell moment experimentava una sincera indignació contra de la seva amiga.

—Tingui, no és a vosté que ha caigut?—féu a l'últim l'artista, tornant a allargar el vano a la Eulària.

—Ai, si, dispensi... Ni sé el que em faig. Cregui'm que em sap un greu haver-lo fet ajupir!—s'exclamà ella, però sense pendre el vano, per això.

—No val la pena que li sàpiga tan greu—excusà ell.

—Justament vostè que té tan horror de parlar amb la gent, quina contrarietat no deu haver tingut.

—No, això, no! Cap contrarietat—protestà ell vivament.—Al contrari... Ha sigut per a mi un honor...

No terminà la frase de tan vulgar i carrincona que li anava a sortir, i ja estava a punt de tirar el vano a la falda de la Eulària i arrencar a correr com qui diu, quan ella li sortí amb aquesta:

—Però és veritat això que diuen de vostè?

—De mi? Què diuen de mi?—respongué ell vivament, obrint uns ulls com dues finestrelles.

—Doncs diuen...—començà ella tota gativola—diuen que li vé d'uns amors contrariats aquest posat que fa...

Ell es va sentir l'enteniment com aclarit d'un raig de llum, i somrigué:

—Mai he tingut cap amor...—confessà ell.

Però tement que aquesta confessió podés ésser presa com una indirecta, cuità a afegir: —Mai he tingut cap amor, i el que és per ara...

La Eulària no el deixà acabar, interrompent-lo amb aquestes paraules:

—Així, tenen raó els que diuen que les seves obres de pintura són perjudicades d'aquest defecte: que hi ha manca de sentiment...

—Això diuen?—preguntà ell amb un to especial.

—Tothom ho diu—realtà encara ella amb tot l'aplom.

—Tothom, eh? Doncs, no sé com s'ho fan per a saber-ho, perquè jo mai he exposat les meves obres.

La Eulària se'l quedà mirant sense saber que respondre, i les altres haurien volgut desaparèixer.

—Tingui, el vano.

—Grans mercès; ja no em recordava que m'havia caigut.

El pintor se'n anà i les tres amigues omplena ren d'improperis a la Eulària pel seu atreviment, i ho feren amb més convicció perquè estaven segures que tal com havia terminat la conversa «No hi havia res a fer».

—Pot no haver-hi res a fer, com diu—repliquà ella.—Però entretant sabem que mai no ha tingut cap amor, i això estic certa que no ha estat de mal sentir per les orelles de l'Agata.

I, dient-ho somreia, perquè la Eulària no donava per perduda la partida, perquè ella era la més gran i la que més experiència tenia de les tretes de l'Amor.

L'endemà matí va ploure. A la tarda el sol lluí, i la Eulària, amb la seva gavardina i els seus xancles, acompanyada d'una cambrera que duia un cistellet, va sortir cap els bosquets dels voltants de l'ermita.

Algú es va fer creus que una noia com ella cerqués goig en un tan vulgaríssim empleu

... trobà en un revolt del camí dels xiprers, un jove pintor que estava davant del seu cavallet, pintant.

com es la recerca de bolets; però ella afirmà que al seu promès li agradaven molt, i com que l'endemà era diumenge i ell arribava, volia sorprendre'l amb aqueixa gentilesa.

Va rodar, cercar, i voltar sense trobar-ne ni un; però en canvi trobà en un revolt del camí dels xiprers, un jove pintor que estava davant del seu cavallet, pintant.

La Eulària, en veure'l, es va sorprendre molt ben sorpresa, i va dir:

—No em sab gens de greu de trobar-lo després del que va passar ahir.

Ell se la quedà mirant amb la mateixa boca badada que havia posat en veure-se-la allí.

—Vostè es devia formar un mal concepte de mi, n'estic segura,—li digué ella.

Un moviment de cap per a protestar.

—Potser li vaig semblar una noia vulgar que deixa caure expressament el vano per cercar conversa...

—Mai suposaria una cosa així—protestà ell.

—No? Doncs ja ho pot suposar, ja, que no errarà. Si senyor; el vano em va caure expressament.

A ell li quedà la boca un xic més oberta encara. Ella continuava:

—Si senyor, expressament; però no amb la intenció que podria creure, perquè jo soc promesa... Miri, aquests bolets que encara no hem collit, són per ell: Santiago Domènec... Però això no ve al cas. Com li deia, vostè no pot atribuir-me certes intencions perquè soc promesa.

—Per molts anys.

—No, per molts anys, no. Abans d'un any ja serem casats, si Déu vol. Però això tampoc és del cas. El que jo vull dir-li és que si ahir vareig fer el que vareig fer no va ser altre cosa sino saber si és cert el que diuen de vostè.

—¿Vol dir allò de la manca de sentiment en les meves obres?

—No; una altre cosa. El que asseguren de vostè és que va dient per aquí que les noies de la nostra colònia estiuenca li fan fàstic.

Ell s'envermellí com un noi atrapat, i va fer bastants embuts abans no encertà la excusa.

—No... Ja veurà... Jo no he dit mai això...

Ara era ella la que feia els ulls rodons veient que havia encertat.

—A mi m'ho han assegurat, sap — insistí la Eulària.

—El que jo vareig dir, si de cas, quan els de l'hotel m'amoïnaven volent fer-me anar al Casino a ballar a la Festa dels Mantons, és que tot això de mantons i de pianos de manubri i bunyols a la castellana ho trobava cursi i ordinari, i que les noies que es disfressaven de cigarrera em feien pena.

—Sí, però no totes les de la colònia hi troben el goig que vostè es pensa en aquesta mena de festes. Ni l'Agata, ni jo, ni les altres dues amigues, no hi vàrem assistir a aqueixa ditxosa festa dels mantons.

—Doncs les felicito.

—Vull dir que no és just que per una cosa així vostè s'hagi retret...

—És que no ha estat per això sol. Jo no en tinc temperament de compartir amb noies com are vostès. Així com hi ha mans que no són aptes per a agafar papellones perquè les maseguen, jo no soc apte per sostenir converses primes...

—És perquè ens considera inferiors.

—Al contrari. Jo no soc home per a sostenir amb èxit un flirt de dos minuts. Estic segur que el dia que m'enamori, diré el meu amor ben diferentment de com es parla en general d'aquestes coses...

—El dia que s'enamori... Per aquest camí, defugint el tracte i la conversa, amb les noies, no és fàcil que arribi gaire aviat aqueix dia.

—És que no el defujo pas per sistema... Solament que jo tinc la meva gran afició, la pintura; i el meu gran amor, la naturalesa. Vol que li digui? Soc entanta de manera un enamorat de la vida senzilla, que a voltes penso que el més bell ideal seria... no se'n rigui... estimar una bella pageseta que vestís amb la honestat que abans vestien i que tingués la candorositat que abans tenien...

Com que els ulls de l'artista s'havien omplenat d'espurnes de llum, i la descripció del seu ideal semblava anar per llarg, la Eulària,

absolutament desencantada, el deturà a mig corre, dient:

—Ah, ja... Perdoni, però es fa molt tard, sap.

I el deixà, com aquell que diu amb la paraula als llavis.

Aquella tarda, sense descobrir a les amigues el pas que havia fet, es donà per fracassada. Ara si que estava segura que amb el pintor no hi havia res a fer.

Tanmateix hi feia de ben mal estar a fora are ja. Cada dia, una hora o altre, plovia. A mitja tarda ja no es podia anar en lloc. Era un setembre dels més mullats.

Per això, aquell matí, per excepció, el cel aparegué tan blau, les quatre amigues el varen aprofitar per anar a fer la tradicional visita de comiat a la Verge de la ermita.

Però el temps els hi va ser traïdor. A mig pujar la muntanya, es posà a ventolejar sense to ni so i en cosa de pocs moments arribà una nuvolada negra i fumosa que semblava assenyalar més forta pluja encara que els altres dies.

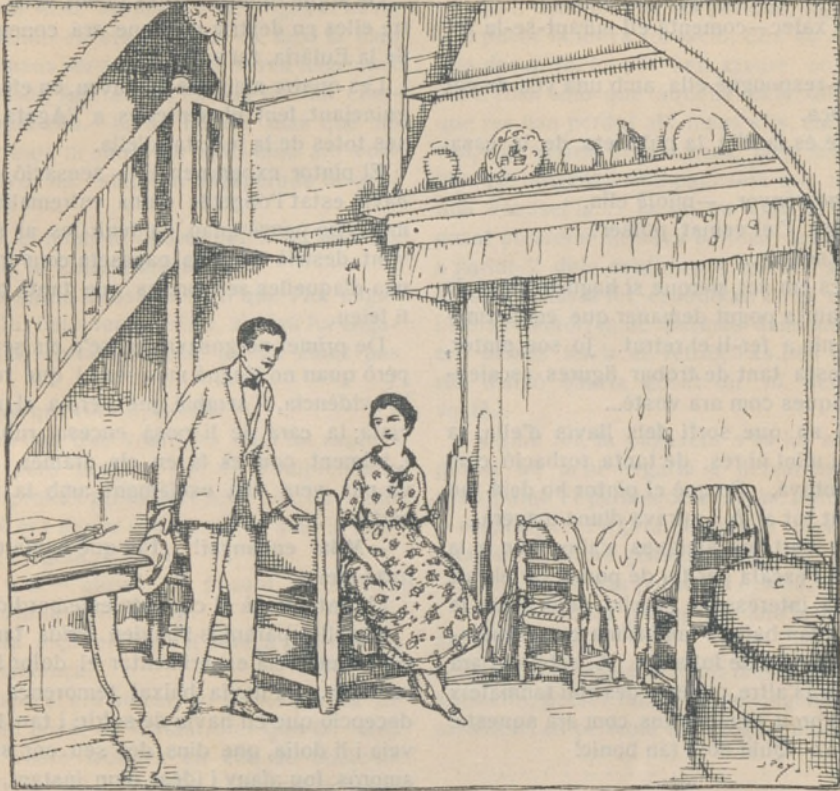
Les quatre amigues no havien tingut temps, com aquell qui diu, per a decidir si seguirien amunt o si desferien camí, quan una gotellada els hi caigué al damunt i darrera la gotellada un xàfec d'aquells que eixopen en pocs instants.

Com que la ermita era lluny, més lluny que una masia que es veia com a dues centes passes del camí, no s'hi varen pensar en escollir aquesta darrera per eixopluc, però hi varen arribar fetes una llàstima.

Sort que entre gent jove tot fa de bon passar, i encara va servir per a fer una gatzara d'allò més. La bona mestressa, hospitalària, els hi donà roba a totes quatre per a mudar-se i poder estendre la roba xopa davant de la foguera que va encendre en la llar de foc.

De rialles i jocositats no en volgueu més. La Eulària va sortir amb unes faldilles de burell i un cos d'indiana de lo més pintoresc; la Maria Pepa semblava una minyoneta d'hostal; la Tura feia pensar en qualche xicota de pagès anant a mercat...

Per a l'Agata no trobava res la bona mestressa. El penja-robes de la cambra quedà exhaurit i enlloc no es veia ni una peça de roba.

—Vostè és la filla, la pubilleta de la casa, veritat?
—No, no senyor...—mtolà ella.

—No es pensi, no que de roba no me'n falta
—feu la mestressa.—Solament que, sap...

Obrí el calaix segon de la calaixera.

—Vegi, senyoreta, vegi — digué la bona dona sense poder ocultar la seva emoció.— Amb aquest vestit vareig prometre'm. Sempre més l'he guardat. La faldilleta florejada, miri-se-la que folgadona! I el cosset? Si sembla que no pugui ser que hi hagi hagut un temps que jo cabia dins d'aquesta cintura! Miri-se'l, senyoreta. A vostè li escaurà que ja ho veurà, tan rebufona com és!

Quan la Eulària va veure baixar l'Agata tan encisadora dins d'aquell vestit, no va tenir més que un pensament: «¡Si el pintor la veia!»

Hi ha qui diu que el pensament crida la gent, i en aqueixa ocasió així ho semblà. Encara no acabava l'Eulària de pensar-ho com hem dit, el pintor en persona, amb el cavallet dessota el braç, entrà, regalant aigua a raig

fet, eixoplugant-se cuita-corrent en el porxo del barri.

La Eulària, en adonar-se'n, i aprofitant que l'Agata estava enfeïnada extenent damunt de cadires la seva roba, se'n emportà les altres amigues cap a dalt per tal de deixar-la sola.

En aquell moment la mestressa, des de la entrada, cridava al pintor, gentilment:

—Ja pot entrar el senyor, si li plau, que aquí hi ha bon foc per a eixugar-se.

El pintor va fer amb el braç un geste com dient: «No cal pas». Però no l'havia acabat de fer encare quan s'adonà d'aquella pageseta tan escaienta, amb aquell vestidet honest com abans es duïen, i amb aquell posadet modest de les noies d'abans.

Amb quatre salts travessà el barri i entrà a la casa.

L'Agata, en veure'l, s'arraulí en un reconet de cuina, més escotorida que un gafarró mullat.

Ell la saludà d'un salut gentil.

Ella ajupí més el cap, tota confosa.

—Quin xàfec—comentà ell mirant-se-la tot dolç.

—Sí...—respongué ella, amb una veu de gat de naixença.

—Vostè és la filla, la pubilleta de la casa, veritat?

—No, no senyor...—miolà ella.

—Ah, ja. Del veinat, potser?

—Sí, si senyor...

—Doncs em dol, perquè si hagués estat de la casa hauria pogut demanar que em permetessin venir a fer-li el retrat. Jo soc pintor, sap. I costa tant de trobar figures escaïentes i boniques com ara vostè...

Ara el so que sortí dels llavis d'ella, ja no fou ni miol ni res, de tanta torbació com experimentava. Perquè el pintor ho deia tan dolçament tot això, i mirava d'una manera...

Des de dalt les amigues s'abocaven a la barana de l'escala per tal de poder oir el que parlava la interessant parella, però aviat, la veu es feu tan baixa i tan íntima que semblava petita fressa de fullatge. A estones, ara una cosa ara l'altre, poderen destriar tanmateix fragments prou significatius, com ara aquests:

—Agata? Quin nom tan bonic!

—...

—No em negui aquesta mercè. Quina inesperada joia poder portar a la tela la dolcesa d'aquests ulls.

—...

—No se n'estranyi del meu sobtat entusiasme. No li passaria a vostè lo mateix si tot d'una es trobés amb que s'és fet realitat el somni més car de la seva vida?

—...

—Poden anar dient de la finor de les senyoretetes! Quina damisel·la ciutadana podria aventajar-la la suavitat d'aquests trets, la transparència d'aquesta pell, la distinció d'aquesta figura, l'encís d'aquest posat honest...

La veu estafeta de la Eulària cridà des de dalt:

—Agata!

—Perdoni... Em criden—s'excusà ella, escorreguent-se escales amunt.

Poc després la mestressa pujava amb els vestits.

El pintor no es movia, i això que el cel tornava a ésser blau i el sol feria d'un dard cada gota damunt de cada fulla.

De sobte oí unes rialles i unes veus, i d'entre elles en destrià una que era coneguda: la de la Eulària, tal volta...

Les quatre amigues baixaven, en efecte, joguinejant, fent plasereries a l'Agata, ditxoses totes de la felicitat d'ella.

El pintor experimentà la sensació de que havia estat l'objecte d'una entremaliadura; i més s'ho pensà quan, en tenir-les al seu davant, destrià la seva pageseta convertida en una d'aquelles senyoretetes que tanta basarda li feien.

De primer no gosava creure'n els seus ulls; però quan no tingué més remei que retre's a la evidència, li semblà que perdia el món de vista; la cara se li posà encesa, rubicunda, i, talment com es fa en els drames, avançà un pas vers ella exclamant, amb la veu incerta:

—M'ha enganyat! ¿Per què havia d'enganyar-me?

L'Agata acotà el cap tota estemordida.

Aquelles paraules l'havien ferida tan vivament que creia experimentar el dolor físic de la ferida. Ja havia baixat temorenc per la decepció que ell havia de sofrir; i tan la preveia i li dolia, que dins del seu cor senzill i amorós, fou afany i ideal d'un instant, poder restar pageseta sempre més.

—Per què havia d'enganyar-me?—repetí ell, mirant-se-la amb els ulls plens de retrets.

Ella, mig alçant els ulls, li va veure aquell posat, i de bona gana s'hauria llençat als seus peus demanant-li perdó; però de segur que no s'hauria mogut d'arrupida, si no hagués estat l'Eulària que la estava empenyent per a treure-la del reconet on s'havia anat enfonyant.

Aquell to llastimós d'ell era irresistible pel cor tendrò de l'Agata; i entre això i les indiscretes excitacions de les amigues, acabà per trobar-se davant d'ell, excusant-se així, com una nena davant de la mamà:

—Jo no l'he enganyat; ho pot ben creure... Li asseguro que jo no sabia, quan m'ha trobat aquí amb el vestit prestat, el que ara mateix, a dalt, acaba de contar-me la meua amiga Eulària sobre les seves preferències per les noies pageses... Si ho hagués sapigut hauria cuitat a descobrir-li que jo no era el que vostè es pensava, sinó una d'aquestes, d'aquestes altres que vostè no pot veure ni sofrir.

I no podent contenir-se més, perquè la veu

se li havia anat aprimant i un rogall li havia anat entelant encara, l'Agata es tapà la cara amb les mans per a ocultar les seves llàgrimes.

—Perdoni, Agata...—s'excusà ell, tan comogut com ella.—Jo no he dit mai que no pogués veure ni sofrir les noies com are vostè... ¡Però, ha estat tan inesperada la sorpresa!...

Jutjant el moment oportú per a la seva intervenció, la Eulària insinuà:

—L'ha ferida massa dient-li que l'ha enganyat. Oh, i si anem a mirar, si algú ha enganyat aquí, certament que no ha estat pas ella...

—No sé qui vol dir, doncs.

—Jo no diré que vostè ho hagi fet expressament, però tampoc no és comprensible tanta sorpresa i tanta decepció. Si en realitat vostè era sincer quan parlava amb la nostra amiga Agata...

—Ho era!—afirmà ell posant en el seu accent tota la seva ànima.

L'Agata alçà el cap i li adreçà una mirada de reconeixença.

—Doncs, si era sincer, no sé perquè ha de fer aquest posat de «catàstrofe» que fa. Res del que vostè trobava en ella de bonic ha canviat—insistí la Eulària.—Perdoni si sense voler ho he sentit, però crec recordar que es desfeia en elogis, ben justos per cert, de la dolcesa dels seus ulls...

—Eulària!...—miolà l'Agata.

—Tú calla!... De la gràcia del seu posat, de la transparència de la seva pell... Doncs si no l'enganyava, si era tan sincer com diu, no tindria la decepció que ara té, perquè res d'això ha canviat, em penso, pel sol fet de mudar-se el vestit...

A ell se li havien posat les orelles tan vermelles que no cal explicar si trobava irrefutables o no aquestes raons.

De cua d'ull donà una mirada a l'Agata, i, tanmateix, amb el seu elegant vestit de batista brodada, honestíssim dins de les prescripcions de la moda, la trobà, potser no tan pintoresca, però tan o més encantadora que amb el vestit mantllevat, i, dirigint-se-li, prescindint dels bons oficis de la amiga, li digué, posant-se una mà al pit:

—Jo li demano que em perdoni, Agata. Per a explicar la meua torbació, que no ha estat pas decepció, ho pot ben creure, no puc dir altre cosa sinó que aquells mateixos encisos que res han perdut als meus ulls, em semblaven, i ho serien segurament, més aconseguibles pertanyent a una pageseta que no pas a una damisel·la... Ja ho ha vist: a ella li he gosat ponderar la seva bellesa; m'he atrevit a parlar-li dels sentiments que la seva sola presència havia fet esbadellar en el meu cor, i sense temor, m'he permès demanar-li que em deixés fer-li el retrat, i és ben cert que res d'això hauria gosat dir ni demanar a vostè...

—I amb tot, la pageseta s'hi ha negat i jo potser no m'hi negaria a deixar-me fer el retrat, amb el permís dels papàs, naturalment—respongué l'Agata amb una ingenuïtat i una sinceritat no gens política.

Ell no deixà pas perdre la ocasió.

—¿M'autoritza per a demanar-les-hi, doncs, als seus papàs?

Ella li respongné amb un moviment de cap afirmatiu, potser també massa ingènu i massa sincer, en perfecta estratègia amorosa.

El cel s'havia posat més blau, i les quatre amigues varen poder anar a la ermita. Solament que, com que el pintor assegurarà molt seriosament que no hi havia mai estat ni en sabia el camí... (per la dreuera, ei, s'entén), les quatre amigues, de comú acord, no varen posar cap obstacle en fer-li de guia.

—¿No veieu quantes fulles seques ha fet caure la pluja?—mostrà l'Eulària.

—Semblen d'or!—exclamà l'Agata amb una alegria infantina.

L'Eulària somrigué, sornaguera.

—Bé, de què rius tu, ara?

—De no res: ara et semblen d'or i, encara no fa quinze dies, en el jardí de casa teva, asseguraves, melangiosament, que les fulles seques tenien color de mort.

L'Agata restà un moment torbada, però, tot seguit, somrient, digué aquesta raó sobirana:

—Si que es veritat que ho vareig dir; però d'això ja fa quinze dies!

J. M.ª FOLCH I TORRES

EN AQUEST MON TOT TE REMEI

JOSEP GIRAL

Història que sembla conte

—Digues-me, amic, ¿és com aquella noia d'alta la Neus?

—I ca! És molt més petita...

L'Alfred deixava caure el braç amb desconsol.

* * *

Jove sentimental, elegant i distingit, l'Alfred havia acabat la carrera d'arquitecte amb brillants notes; tot feia preveure per a ell un pervindre gloriós.

La Neus, la seva estimada, era una joveneta moníssima, simpàtica, molt agradable en el tracte, i gentilíssima en la figura. Era una noia deliciosa i reunia tots el atractius morals i físics. Tots... menys un. ¡Era extremadament petita!

Menudíssima, menudíssima! Una veritable nina, un bibelot, una porcellana suau, una miniatura gentil de dinou anys.

Bé prou que ella ho sabia! De vasta instrucció i cultivadíssim esperit, la se-

va intelligència sols li presentava amb massa fidelitat el seu cas. De temperament gens simplista, sofria moltíssim davant les complicacions d'un fet aparentment tan poc important. El seu actiu cervell contribuïa, sens dubte, a la migradesa del seu cos gentil. Era artista per temperament i alhora una malaltia del esperit, conscient del mal que la minava.

—Tothom em tira de recó! ¡Sóc tan petita!...

I sempre una lleugera expressió de tristesa sorgia d'aquells seus ulls tan encisadors.

* * *

L'Alfred, la traduïa bé, aquella vaga tristor i se'n sentia ell mateix invadit. Sentia la recança de quelcom indefinible. Mes no gosava a parlar-ne mai a ella perquè endevinava que això li feia més gran la pena.

Però amb algú s'havia d'explaiar. I

sempre lo mateix, la idea fixa, el pensament constant, com una terrible obsessió, la mania de comparar tamanyes el perseguia.

Anava pel carrer amb els amics. Un d'ells l'íntim, inseparable. Els altres transitoris i mudables, potser els coneixia.

ALFRED (a l'íntim).—Vritat que la Neus és més alta?

L'ÍNTIM (somrient tristement, coneixedor del mal que han de fer ses paraules).—No estàs en la realitat. Sento haver de dir-ho Però és més baixa potser encara la...

—Tothom em tira de recó! Sóc tan petita!...

xia d'haver sofert un mateix examen a la Universitat, o bé d'un ball, o d'una platja de moda, o perquè uns jorns foren companys de balneari...

ALFRED.—Pareu esment. Veieu aquella senyora endolada que va amb unes noies que deuen ésser les seves filles?...

L'AMIC.—Quines? aquelles tant baixetes?

ALFRED.—No pot ser! No exageris! (després d'un moment, amb desconsol) Però desgraciadament tens raó, i és sensible haver de donar-te-la.

Altre cop passava una franceseta sospitosa, amb un goset.

ALFRED.—Què me'n dius d'aquella miniatura?

L'INTIM.—Ès més petita encara l'altra! Ja pagaria la Neus per a ésser com ella! Vui dir, alta com ella!

ALFRED.—Tu t'en burles, no pot ésser!

Pobre Alfred! L'anava invadint el pesimismo. Cada dia s'apoderava més d'ell aquella estranya tristesa de quelcom que

La Neus es moria... La sensibilitat exquisida d'aquell temperament romàntic, no pogué resistir la sotregada.

«M'havia equivocat, amiga meva, en creure que la vida ens assenyalava un mateix camí, per a fer-lo plegats, tard, però encara a temps, m'he convençut de que no som l'un per l'altre, i l'oblid d'inestables promeses, és l'únic...»

La Neus es moria. Un fred terrible la colpí. Un fred com el que deu pro-

...va redactar una carta de comiat per a la noia que estimava.

no podia precisar. Presentia que aquella noia estava destinada a compartir amb ell la vida. Que no podia ésser per a un altre; que ja era potser, quelcom ben seu. I acceptava amb encís el destí que li donà a conèixer. Però venia a ésser com un contrapès a la seva idea de felicitat futura, la reducció corporal de la seva estimada. I no hi podia fer més. Era una desilusió!

Inconscientment, com es prenen sempre aquestes resolucions, es decidí a consumir una injustícia.

Molt treball li costà. Repetides voltes tornà enrerà en els seus propòsits, però a la fi de molt esforç va redactar una carta de comiat per a la noia que estimava.

duir la fulla del punyal que fereix. El cap li bullia; tot voltava al seu entorn i esmaperduda lligava ses idees malament.

Mentider! Tots són iguals, els homes, uns mentiders! Sóc massa petita!... Fals, més que fals!... Ja ho sap bé! que això que escriu no és veritat. Està cansat de que tot li faci adonar del mateix, que sóc massa petita!...

La varen trobar sense sentits, caiguda en terra, els ulls descompasadamente oberts, l'via i rígida. Pobra Neus!

Una febre terrible no tardà en produir-se i encara als quinze dies llitava entre vida i mort.

La notícia atuí a l'Alfred qui s'acusava

de la malaltia. Els remordiments el perseguïen. Llavors comprovà que, malgrat tot, se l'estimava molt i molt. Si la Neus es moria, que fóra d'ell ja mai més?

Sortosament després dels mals jorns en venen sempre de millors. La noia recuperà el seny perdut i els metges les esperances.

La causa de la malaltia sols pocs la varen endevinar. La Neus, ja convalescent no volia veure mai a l'Alfred i si algú en parlava davant d'ella esdevenia pàl·lida, pàl·lida.

Passaren els dies i s'acomplia un miracle. De resultes de fortes febres, la Neus havia crescut 10 centímetres. La naturalesa renaixia a una vida nova, després de la crisi pasada.

I perquè l'Alfred se l'estimava de ve-

res i les decisions de les noies enamorades són de curta durada quan tenen la joventut per enemic. Robrevingué un jorn la inevitable explicació. I la Neus, naturalment, perdonà a l'Alfred.

I ara els veureu de bracet sovint. Són promesos, però la mania de comparar tamanyes fa que l'Alfred miri encara algun cop a les noies de cua d'ull.

I comprova amb satisfacció que la Neus ja és més alta que les filles d'aquella senyora endolada, més alta que la gentil portera del carrer de Girona, més alta que aquella noia que sempre està al balcó, i fins més alta que la franceseta del goset, que ja va sense goset, perquè se li va tornar rabiós i acabà els seus dies una vulgar bola.

MOWGLI

LA MORT

DE : LES

R : O : S : E : S

Les roses del jardí s'han totes esfullat
 en el silenci dolç de l'hora vespertina ;
 les roses vermellenques que el vent ha despullat
 se'n van amb la claror del dia que declina.

Se'n van amb l'últim raig, i resta en el jardí
 un gran esllanguiment damunt totes les coses :
 en mig la quietud tan sols es fa sentí
 la veu del sortidor que plora per les roses.

I sobre el gran repòs d'aquell jardí entristit,
 on calla el remoreig de les sublims brancades,
 relluen els estels, joiells de l'infinit,
 mirant amb compassió les roses desfullades.

A. MOLINÉ GENDRAU

Sessió Inaugural de les tasques de la Setmana Municipal, celebrada a la Sala de Cent

LA VII SETMANA MUNICIPAL

Grup d'autoritats i demés personalitats assistents a l'acte

(Fots. Sagarra)

L' A F A M A T

F

ORT, brau, de fèria musculatura, un macip de muntanya devallà a la gran ciutat de Barcelona.

Vivia de son treball de força en una població envolta de fàbriques i no sentia frisaments si la feina mancava, ans al contrari, la vanitat d'home-rei, assoliat, sense altre deure que el propi manteniment, l'induïa a plegar de cop i volta en mig d'un excés de feina per apremiant que aquesta fos. A les airades exhortacions dels qui l'havien contractat, ell, fred, amb un somris de gaudi, responia:

— Res, no vui treballar més avui. Ja en tinc prou. Vui jeure i vui dormir.

I el cert era que amb la major serenitat al rostre i amb estremiments gaudiosos en son intern per acomplir un acte de voluntat invencible, el macip s'ajeia arran d'allí on el treball trepidava i s'adormia plenter enfront dels qui suaven copiosament.

Una veu va pintar-li les belleses de la gran ciutat i l'abundor de feina que sempre hi havia i totes les gràcies del riure ciutadà. Era temptadora la coneixença per al qui no havia de preocupar-se sinó de sa vida i no dur altra roba que la de l'esquena. Sense dir mot a ningú, va desaparèixer del país natal, i a peu va fer el camí i amb la pols de tot el camí arribà a la gran ciutat.

Davant la magnitud de la urbs inimaginada, va sentir com un esbalaïment. Feina hi havia per tot arreu, li havia dit la

veu encantada, i ell marxà content amb l'assegurança que el treball s'abastava com la fruita. La decepció, l'atuïment el corprengueren. ¿Quina ruta havia d'empendre de totes aquelles que se li presentaven? Amb timidesa que mai no havia experimentat, va atansar-se a una obra de construcció i a l'encarregat digué:

— Hi ha feina per a mi?

Rodona i seca negativa el féu tremolar.

Com aucell emborneiat, escometé un escombriaire.

— ¿Què no podria escombrar, jo, per guanyar algun cèntim?

L'interpel·lat se li enrigué a la cara.

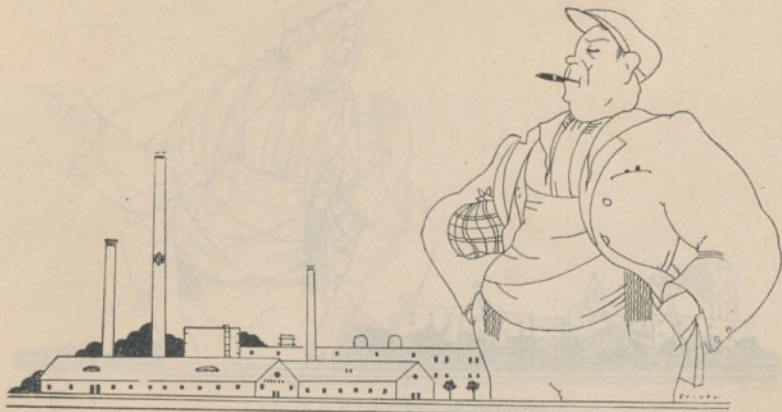
— Què no em veus la gorra, bonifaci?

El baixat de muntanya, entre pampallugues, obirà una gorra galonada i un aire d'ofesa dignitat. Empassegant, prosseguí la quèsta de feina que, segons informació, era a l'abast de tothom. Trucà a la porta d'una fàbrica; el porter va dir-li que l'amo no rebia. Embotornat, a altra fàbrica es dirigí. Degué fer la petició amb posat de llàstima perquè el gerent, amb dolça veu, li respongué:

— Bon home, ara no n'hi ha, però torneu dintre quinze dies que us en donaré.

— Quinze dies, anava remugant el camàlic, de camí. ¿Què tinc de penjar les barres al sostre?

I en dir sostre, es mirà el cel, menudíssim pany blau com cortina de botiguer, qui ajuntava els cimalls de les altes cases. Sens pensar en la feina, li entrà el desfici

Sense dir un mot a ningú, va desaparèixer del país natal...

que aquell pany diminut i esquifit s'estengués en mantell gran per eixamplar la seva ànima apocada i cohibida. Hauria volgut tenir, a les mans, llavors, l'home qui proferí l'encantament de la urbs. Rodant, rodant, eixí dels vells carrers estrets a les grans vies, i en el Passeig de Gràcia va romandre encantat. Tota la riuada de vehicles amb belleses esplèndides desfilava davant els ulls del rústec macip com cavalcada miraculosa. Ja no pensava en el cel; només en la maina de riqueses insomniades que veia en realitat i quasi a l'afre i quasi a tret de robaria. Va palpar-se la faixa on duia sempre el capital i ne-ll; pouà deu cèntims. Anà baixant, penós, ra amb el corrent del senyoratge. A la Plaça ió de Catalunya i a les Rambles va adonar-se nt, com la mainada enllustrant o venent dia- ris, les dones venent flors o bitllets de la r- rifa i els esguerrats fent música esguerra- é, da, tots podien guanyar-se el pa. I ell, a- a-home de força, hauria de caure acandit es en el carrer esperant la sort del nou dia. Més, veus aquí que, després de passar is- entre dos murs de flors i en mig de gent er, pressosa de feina i gent calmosa de ben- es, estar, va veure, com senyal de salvació, icicom bandera de guiatge, dues escombres

d'emblanquinadors. Animat, va empa- raular-los:

— Bons companys, so baixat de muntanya creient trobar feina; el sol va a la posta i no tinc ni un clau. Vosaltres em doneu entenent amb les escombres que demaneu feina, no és així?

Signà un dels homes amb la testa que així realment era.

— ¿No podríeu dir-me on puc trobar feina, jo que tinc més força que un bou?

— ¡I aneu al moll, sant cristià, molt serà que no en trobeu de feina de bastaix!

— I cap on cau el moll?

— Dret al nas. Veieu Colom? Dòs allí mateix.

L'emoció del deseiximent féu oblidar les angúnies passades. Escoterit, lleuger, com si ja feina tingués, el macip baixat de muntanya ja semblava tenir cert aire ciutadà. Quin goig! ¡El cel s'eixamplava a cada nou pas! Colom devenia més gran!

En el moll trobà camàlics, i, al primer cop de vista, respirà fonament, com qui arriba a l'escalfor de la llar després de penós viatge.

Com l'oferta de sos braços no trobés tampoc acceptació, va contar, amb ulls plorosos, el seu pelegrinar, perdut en la

I cap on cau el moll?

gran urbs amb més paor que si fos esbarriat en un bosc al cor de la nit. La claror d'una llàgrima en el visatge bru i acuirat va enternir l'encarregat de la feina. Aquest, com si gomboldés un nin, va dir-li colpejant amorosament l'esquena dura com una roca.

— No us espanteu, mestre. En aquest món ningú es mor de fam si hi ha voluntat a treballar. Veniu demà a primera hora.

El bastaix remercià barroerament. La seva faç va eixamplar-se en un relaxament d'alivi. Estigué a punt de demanar un avenç, però no gosà, i, llestament, com si es dirigís a un estatge determinat i sabut, va desaparèixer per a pul·lular per carrers com una ploma juguet del vent. Sallà del fons de la faixa la peça de deu cèntims que era tot el seu haver i com que sentia la buidor d'estòmac, cuità a comprar-se un panet. Era un panet com el puny, estufat i daurat com un boll; una sola mirada com per a mesurar-lo, i d'una bocada l'engolí a guisa d'elefant. El malestar de l'afamat va créixer.

— No m'ha tocat enlloc, es deia congoixosament.

Per apagar la fam, després de molts de dubtes torturosos, resolgué demanar ca-

ritat. Repugnava tant a sa gallardia d'home-rei l'haver de rebaixar-se a implorar una almoïna que, decidit a fer-ho, deixava passar moltes de persones esperant la que, a son parer, podia ésser la més religiosa i amorosa. D'algunes passes lluny, veié venir un senyor pulcre, de galtes estufades i vermelles, d'aire de segura bonhomia. Allargant la mà temoregament, mendicà el socors.

— Déu vos ampari, germà. ¿Demaneu caritat i teniu unes espatlles que aguantarien un carro?

Iròs, va estar a punt de descarregar sa manassa endurida sobre la clepsa del bon vivant, qui no presumia que home d'amples espatlles pot, per molts de motius, sofrir misèria; pesà, però, més el seny que la ira en l'ànima del decentrat, i va seguir errant com nau sense timó.

La tarda era clara i quieta, flairosa d'efluvis primaverals, ressonant de cantadissa d'ocells; carrers i rambles s'anaven farcint de multitud riallera. Vitriues i aparadors comercials s'il·luminaven profusament per enlluernar els passants; amb la lluminària ressaltaven els productes — la bona esca — fent nèixer desitjos de compra que, de deu vegades les nou, era realitzada.

La boca se li féu aigua al díssortós.

Badava el macip. A poc de mirar, veié penjant del cim d'una porta quatre perdis grosses, polpudes, les potetes vermelles, mig covertes del plomatge colorit quasi fregaven la testa de l'entrant a la botiga.

— A la coll! A la vinagreta! Rostides!... pensà l'home, encanyonant de migrament. Com enamorat mira l'enamorada, així el macip mirava la polpa de les perdis; s'esforçà heroicament a apartar-ne l'esguard, com religiós qui defuig les ocasions, i sos ulls, tombant, caigueren al centre de l'aparador on dominaven llenques de pernil vermell, amples rodanxes de *mortadella* i filets de vedella entatxonats de tòfones.

La boca se li féu aigua al díssortós.

— ¡Això és fugir del foc i caure a les brases!

L'abisme de l'estòmac s'eixamplava més a la vista d'aquelles exquisideses. Sentia un doloret, com si quelcom de son intern anés esqueixant-se amb suavitat. Els passants, empenyent-lo, el lliuraren de la migrada; però, a poques passes, un aparador luxós li retingué l'esguard i li recruà el sofriment. Era una exposició de rica i fresca pastisseria: a primer terme, tortells estufats amb florons de massapà; de banda, un seguit de coques ensucrades d'una

bella color d'or, i com a remat, dues safates d'argent acurumullades de galetes de diversa mena. De la tenda eixia una apetitosa flaire de pasta i sucre. El bastaix, arrufant el nas, ensumà. Un vailet, amb una post al cap plena de tortells olorosos, tocant el sofrent, va desencantar-lo.

Arriuat forçadament en la multitud, l'afamat començà de sentir la cremor del desesper, l'arborament de l'audàcia. Així que, arribant a les envistes d'una fleca luxosa que exhibia una restallera de panets alemanys com dits, panets de Viena com bolls, pans anglesos flonjos i esponjosos — veritables pans de pessic — el bastaix es féu esquerp i arrugà les celles. La sensació cenestèsica li canviava l'ànima. Ell, bo de natural, es sentí inclinat a robar i a defensar a ultrança el fruit de robaria. Va sotjar com un llop, estudiant la forma del furt; però flequer i flequera, darrera el taulell, tot fent-se festes defensaven llur haver. La gent aqueferada estrompassava l'afamat. A molta estona d'espera, un municipal l'escometé ordenant-li que fes sa via. I, aleshores, el pobre home es deixà caure damunt el primer banc que trobà, i allí confià a la son el remei de la fam.

Al primer llustre de l'alba, va despertar-se. En la tofa dels plàtans esclatà

I a les primeres bocades, va sentir un benestar que no havia sentit mai en sa vida.

una xerradissa de pardals: estava contenta l'ocellada de tenir redòs i menja. Va sentir-ne enveja el bastaix. S'estirava amb defalliment; tenia els ossos capolats.

Ans d'inaugurar el treball, demanà per caritat a un dels col·làters un avenç de centims per escalfar el cos. Va beure una titlla abundosa d'aiguardent, i, fent esforços de flaqueza, treballà. La sua esquena ossosa i dura s'acatxava frèvolament i ses cames, com joncs, tremolaven. L'encarregat de la feina el mirava entre compassiu i mofeta. De primer, va creure que era la falla de costum; després, opinà que fóra inservible el servei del novell, perquè com més avençà el treball més s'arruïnaren les forces.

— Em sembla, mestre, que no farem pas fira, cridà, per últim, no podent contenir-se. Sembleu un gegant i tremoleu com un vell.

El bastaix, si hagués anat tip, hauria respost a la sumanta amb la deixació de la feina. La fam, que no havia conegut mai, no permetia gallejaments ni sobergeries. Mut i resignat, corb i tremolós, anà comportant càrregues fins al toc de

l' hora meridiana que fou certament ben piadosa.

Al·legant que no havia menjat de dos dies, requeri la paga del mig jornal. L'encarregat, comrent el suplici, digué tristament:

— Però, sant cristià, ¿qui no us ho feia dir?

— Si jo tenia por que m'engeguesseu a la fresca, sense treball i sense diners.

Amb el fruit del treball anà a una taverna vorera al port; entregà les pessetes per endavant al taverner amb encàrrec que li servís tres raccions de mongetes. Va entaular-se. Una polida plata amb fumejant castell de mongetes fou-li servida sens triga i amb compliments, acompanyada d'unes ben proveïdes vinagretes. Ràpid, va regar d'oli el castell. I a les primeres bocades, va sentir un benestar que no havia sentit mai en sa vida. No envejava ni prínceps ni magnats. De folls desitjos era llibert. Es mofava de requisits i de llaminadures. El plat de mongetes, ben regat d'oli, era la seva felicitat.

MIQUEL ROGER I CROS

ITALIA : I : CATALUNYA

Les autoritats catalanes acompanyades pel Comitè, visitant la Fira

flotant italiana que durant alguns dies s'exhibí al port de Barcelona.

EL «TRINÀCRICA».— Vista del vaixell

en arribar al nostre port.
(Fot. Sagarra)

Les autoritats, presidides per l'Alcalde, que assistiren a la inauguració del Port Franc

Les autoritats i demés concorrents a l'acte, oint les explicacions que referents a l'emplaçament del Port Franc donà l'arquitecte autor del projecte

El Port Franc i l'eixamplament de me de la Ciutat de Barcelona

El Sr. Martínez Domingo en el moment d'arrencar la fita de l'antic terme municipal de la ciutat

El Sr. Alcalde, com a primer ciutadà, toca les aigües del Llobregat en senyal de possessió del nou perímetre de la urbs barcelonina, que des d'ara arriba fins a la vora del riu.
(Fots. Sagarra)

De tal pot qualificar-se el col·lossal hidroplà que el departament de Marina dels Estats Units ha fet construir per a la navegació aèria transatlàntica i quals proves varen fer-se durant el mes de març en el llac Major, amb un èxit ben falaguer, malgrat per una falsa maniobra haguda en la segona prova s'hagués fet malbé part de la quilla de la nau.

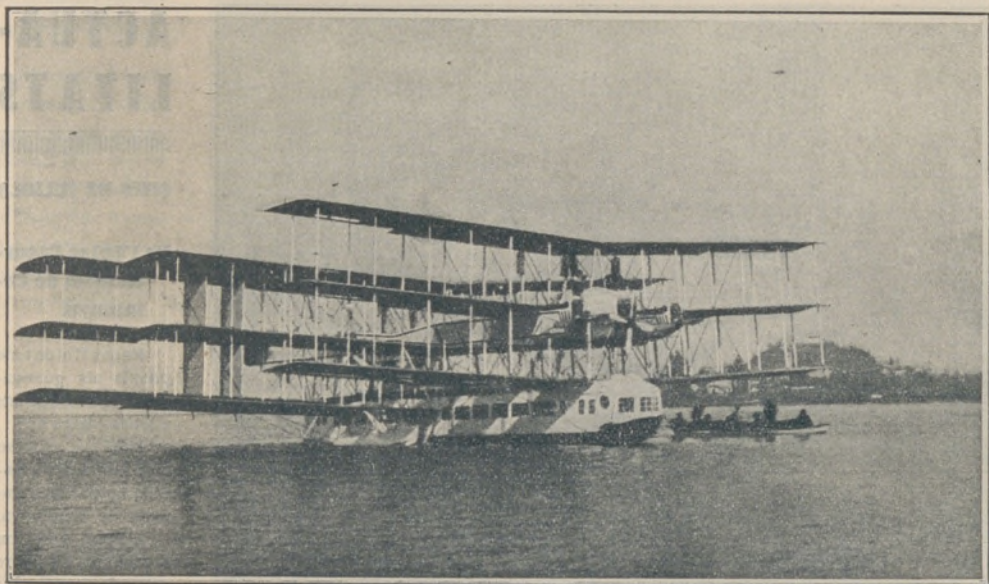
Aquest hidroplà quals col·lossals dimensions poden apreciar-se bé en el gravat que donem, és capaç per a transportar còmodament un centenar de persones, i és proveït de tot el confort modern alcançat per l'art de la carroceria. Els constructors l'han batejat amb el nom de «Nineplannen» per anar proveït de nou plans per a la seva estabilitat en l'aire.

No cal dir que aquest avió és el més gran del món. El seu pes és de 30 tones, essent mogut per vuit motors de 400 HP. i amidant les ales la llargada de 130 peus o sien uns 40 metres.

En les proves no va portar cap passatger sinó sols els pilots, mecànics i altre personal de servei, anant lastrat amb una tona i mitja de pes.

Fins ara els aeroplans més grans eren els que fan el servei de Nova York a Xicago, els quals poden transportar trenta i quatre passatgers amb tota comoditat, car hi ha sleeping-Berthes, i servei de banyeres, dutxes i lavabos.

En els gravats que donem s'hi veuen els passatgers en llurs lliteres i un altre fent-se la toaleta abans d'aterrissar.

L'avió gegant Caproni, anomenat "Nineplannen"

Les proves d'aquest hidroavió, el més gran del món, foren fetes amb excel·lents resultats
Arriben a un centenar el nombre de passatgers que pot transportar

Com dormen els passatgers dels aeroplans
que fan la travessia Nova York-Xicago

La toaleta matinal
en un dels grans avions moderns

ACTUALITATS

(MES DE JULIOL)

De l'Aplec Excursionista de Catalunya.

Repartiment de premis als guanyadors dels concursos atlètics, literaris artístics que es feren amb motiu del grandió Aplec Excursionista de Catalunya.

L'acte, que fou presidit per l'il·lustre excursionista Cèsar A. Torras, es celebrà al local de l'Ateneu Enciclopèdic Popular.

■ ■

Festa d'Infants i de Flors.

Aspecte del clos de la Fira de Mostres durant els festeigs.

■ ■

A la Federació de Professors Particulars de Catalunya.

Acte de propaganda a favor de la instauració de la Festa de l'Arbre Fruiter.

De la Fira Flotant Italiana.

Els senyors membres de la Fira flotant Italiana, acompanyats del comitè de la Fira de Mostres de Barcelona durant el xampany d'honor que els hi fou ofert pel dit comitè.

Ball d'etiqueta a bord del *Trinàcria* amb què els membres de la Fira flotant Italiana obsequiaren a les autoritats i corporacions barcelonines, amb motiu de la seva visita a la nostra ciutat.

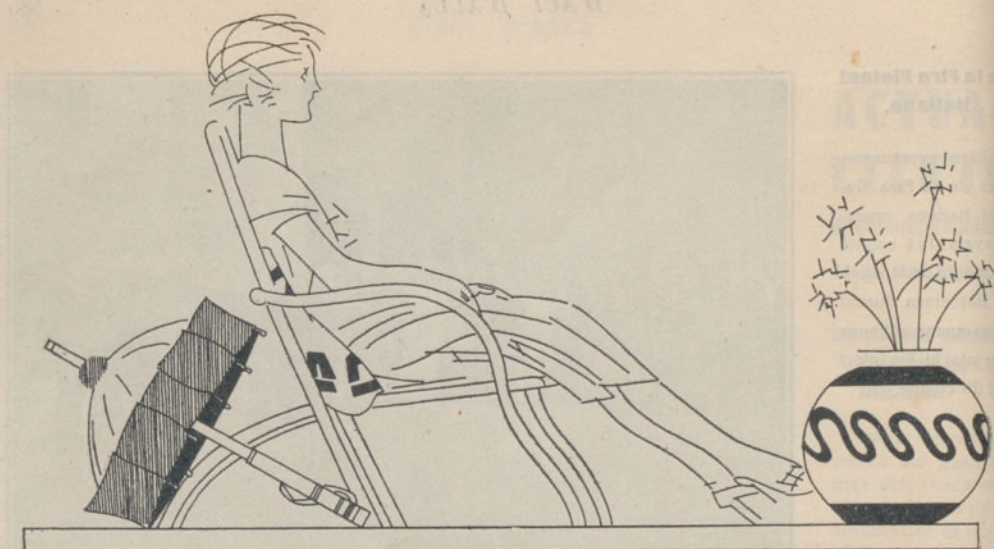

De la festa de Sant Cristòfol.

Aspecte de la Diagonal durant l'acte de benedicció dels autos que concorregueren a la residència dels PP. Carmelites.

(Fots. Sagarra)

AGOSTI
 J. M. S. O.
 VENTOS

AGOST. La tarda és llanguida i dolça com una prometença d'amor. El sol declina i la mar que s'ha esblaimat lentament és ara blanca i grisa com un llac d'aigua encantada. De tard en tard hi passa una esgarrifança que mor entre les roques i sobre la platja en un lleu tremolament d'escuma. Després res més. La mar està dormida i el cel també de tant mirar-la, com si s'haguessin abraçat els dos en un punt indefinit de l'horitzó velat de calitja.

Ella surt a la terrassa del Casino i s'asseu profundament amb una indolència que la deixa aplanada allí, sense esma de fer un moviment. L'ombrel·la blanca li cau i la deixa jaure a terra. El llibre també li cau i queda obert en el full predilecte. La cambrera s'ha retirat a un gest d'ella ordenant que li fos servida allí l'àcida dolçor d'un gelat de maduixa. Un cambrer cerimoniós li porta sobre una taula de marbre. Paladeja dues xuclades i deixa caure novament la testa sobre el respatller encoixinat. Mira la mar pàl·lida i tan tran-

quila que les illes i les roques de la costa s'hi reflecten com en un lúcid espill. Un canot llisca molt lluny i l'ondulació que aixeca la quilla fulgent arriba fins a la platja amb el roncar potent del motor. L'aigua s'ha esgarrifat un moment i després torna a quedar tranquil·la.

Ella, l'abandonada, la que passeja pels balnearis elegants i les estacions de moda el tedi de la seva amor no corresposta, resta allí pensativa i aplanada en la blancor del seu vestit que envolta el cos encara bell, en la plenitud d'una tardor exquisida.

¡Que inútil, que insubstancial el seu peregrinatge cercant l'oblid i el plaer que no es troba! Fa anys que dura, i s'aturdeix i es dona tota ella a un furor de divertiment que no apaibaga gens l'amargor del seu viure. L'imatge del marit infidel que la va deixar per a sempre, es fa més viva al seu pensament com més lluny vol trobar-se'n. Hi ha en la seva vida desolada una illa de ventura, els dies passats al seu costat en un viatge de noces enlluernador. És un oasi inundat de

sol i de delícia, remorós d'efluvis primaverals i d'aures inolvidables que bada en el desert sense fi, on l'hivern hi és etern i l'amargura llarga i sense pietat.

Vol aturdir-se, vol oblidar. Però en la dona que s'entrega al vici hi ha un germe que s'insinua des del fons de la mateixa honradesa. Ella no posseeix aquesta predestinació. És essencialment, per ànima i per educació, una dona honesta. El vici vol el seu aprenentatge, la seva preparació. Ella no en sap de semblar dolenta. Altra en el seu cas ho trobaria natural, lícitament excusable i fins lògic. Ella porta, en l'opulència del seu viure, en el seu medi elegant, una creu pesanta que acabarà amb totes les seves forces, amb la seva joventut que mor, amb la seva bellesa mustigada com una flor inútil.

Aquest mateix istiu ha tingut moments d'aturdiment. En el Casino hi havia un home interessant, més interessant que els altres. Varen parlar de coses íntimes, arribant fins a la confidència. Ell, com tants altres, li va dir que l'estimava. Ella no va somriure, ni ho va refusar com les altres vegades. Quan li parlava dels seus ulls vellutats i de la seva bellesa assaonada i madura com la d'un riquíssim fruit, tenia un accent càlid que l'omplia de torbació. Aquell no era, evidentment, un home com els altres que havia tractat. L'havia interessada des de la primera conversa, se l'havia feta seva amb el sol poder d'una mirada suggestiva. Dansava cada nit amb ell fins al desenllaç. Era discretament elegant, si bé vestit amb una estudiada correcció. El seu frac era del més admirable tall anglès, i dansava d'una manera embriagadora. Ell comprenia que se la feia seva i desplejava tot el seu poder d'atracció, com un temible diplomàtic de l'amor. Bevia xampany amb ell, i l'escuma es vessava pels seus dits massa cuidats, on un sol brillant refulgia.

Ella es divertia aquelles nits, amb una il·lusió, amb una frisança d'amor que li feia oblidar tot. Es sentia dominada com per un encantament que l'invadia i ella s'hi deixava breçar àvida i sedent.

¡Ah, si ella no hagués escoltat la veu del seu antic amor que la cridava! Potser ara seria feliç, amb la seva vida que tindria un fi, que veuria finalment un camí al davant. Era inútil. Aquell istiu va ésser el principi d'un flirt sense conseqüències. Una mica d'atur-

diment promogut per la dansa llànquida, pel xampany begut al costat d'un home interessant. A la matinada de la nit que l'havia avorrit, ell la va deixar a la porta de la seva habitació, inclinant-se reverent, mentre els seus llavis sota la fina vellositat del bigoti retallat besaven les puntes dels seus dits perfumats cenyits de cercles de pedreries i li anunciaven que partiria l'endemà i que mai més sabia res d'ell.

Res més. En entrar a la cambra, mentre una cambrera la desvestia i l'altra li preparava l'aigua tèbia del bany amb les essències preferides de benjuí i de rosa, va plorar amargament com si tot hagués acabat per ella, desencantada de sobte, amb l'agre sabor del desengany als llavis que un sol home havia besat. Era inútil la seva bogeria de divertiment. Passejaria pels balnearis elegants i per les estacions de moda el seu tedi etern, el seu desencantament de la vida. Seria una dama llegendària entorn de la qual es texeixen obsessionants novel·les. La seva joventut moriria, retinguda per les cures dels aféits i per l'art del maquillatge a una ambigüitat equívoca per algun temps. Però l'hora fatal vindria i seria una vella sense l'escalf de la família, confiada a les mans dels criats que la cuidarien malament i en vista a un interès immediat. I ningú ploraria per ella, no hauria encès en els seus dies ni una afeció durable, s'esllanguiria com hauria viscut, en un desert il·luminat al lluny per un oasi de frescor i de delícia, uns dies d'amor correspost, un viatge a terres llunyanes i uns noms que li venen als llavis amb música de besars i olor de taronger florit, Niça, Nàpols, Roma, Florència...

Ella resta en la terrassa, davant de la mar calma i blanca com un translúcid espill. La fredor del gelat se li fon boca endins, àcida i amb una sensació de calor. Ara no està sola. Algunes parelles joves han vingut del tennis i vestits de blanc, coberts alguns pel pardsús de franel·la i altres per americanes llistades de verd i de blau i per gerses multicolors les noies, fan un gran brogit de rialles preparant el pròxim «cotilló». Elles s'han assegut i parlen confidencialment, comentant algunes noves curioses. Ella endevina totseguit per les mirades que li dirigeixen que s'ocupen de la seva solitud, del seu aire indolent i misteriós, de les seves conquestes entre els homes. Comprèn que les noies l'ataquen per esperit

de «classe» i que els homes la defensen, per esperit de «classe» també. Una parella parla sola, oblidada de tots en un íntim col·loqui, potser el primer col·loqui de dos enamorats. Ella està de colzes a la barana del mar i flota pel seu rostre un enlluernament de felicitat que li traspuja de l'ànima com una llum interna i col·lora les seves galtes de rubor. Ell li està molt aprop i li parla amb càlida paraula. En els llavis d'ell hi ha una pregunta i en els d'ella una resposta afirmativa. Les mans s'ajunten en un corrent de simpatia revelada. Hom veu en els llavis de cada u un besar que hi neix com una fermaça de les ànimes que s'ajunten, com un segell de fe de les boques que han parlat.

Ella els mira, els mira i després clou els ulls i voldria no sentir les rialles dels altres que li fereixen l'oïda, punyents com una burla. El llibre i l'ombrel·la són a terra i un jove els hi cull hi els hi ofereix amb un somriure. Murmura una paraula

de gràcies i li somriu també davant d'aquella inútil galanteria. Tornaria a deixar a terra el llibre i l'ombrel·la només que per demostrar-li que no hi havia necessitat de que els collís.

L'ombra devalla sobre la mar immòbil i la primera estrella s'encén tímida encara. La

Ell li està molt aprop i li parla amb càlida paraula.

música toca en el quiosc de parc i cap all han marxat les parelles. Ella està sola en la vasta terrassa amb els ulls oberts de cara al cel que es vela finament amb una ombra diàfana de nit serena. Calma, aire saturat de repòs de plenitud, on ja sembla palpitant-hi un auguri de tardor indecisa encara. Una franja d'oranetes vola xisclant en amples espirals i després es perd terra endins. Les pinedes s'ajunten en una remorosa taca de foscor que murmura com la mar. Capvespre dolç

temperat, que acarícia la terra acivellada per l'ardència del sol que mor. Agost...

J. MASSÓ VENTÓS

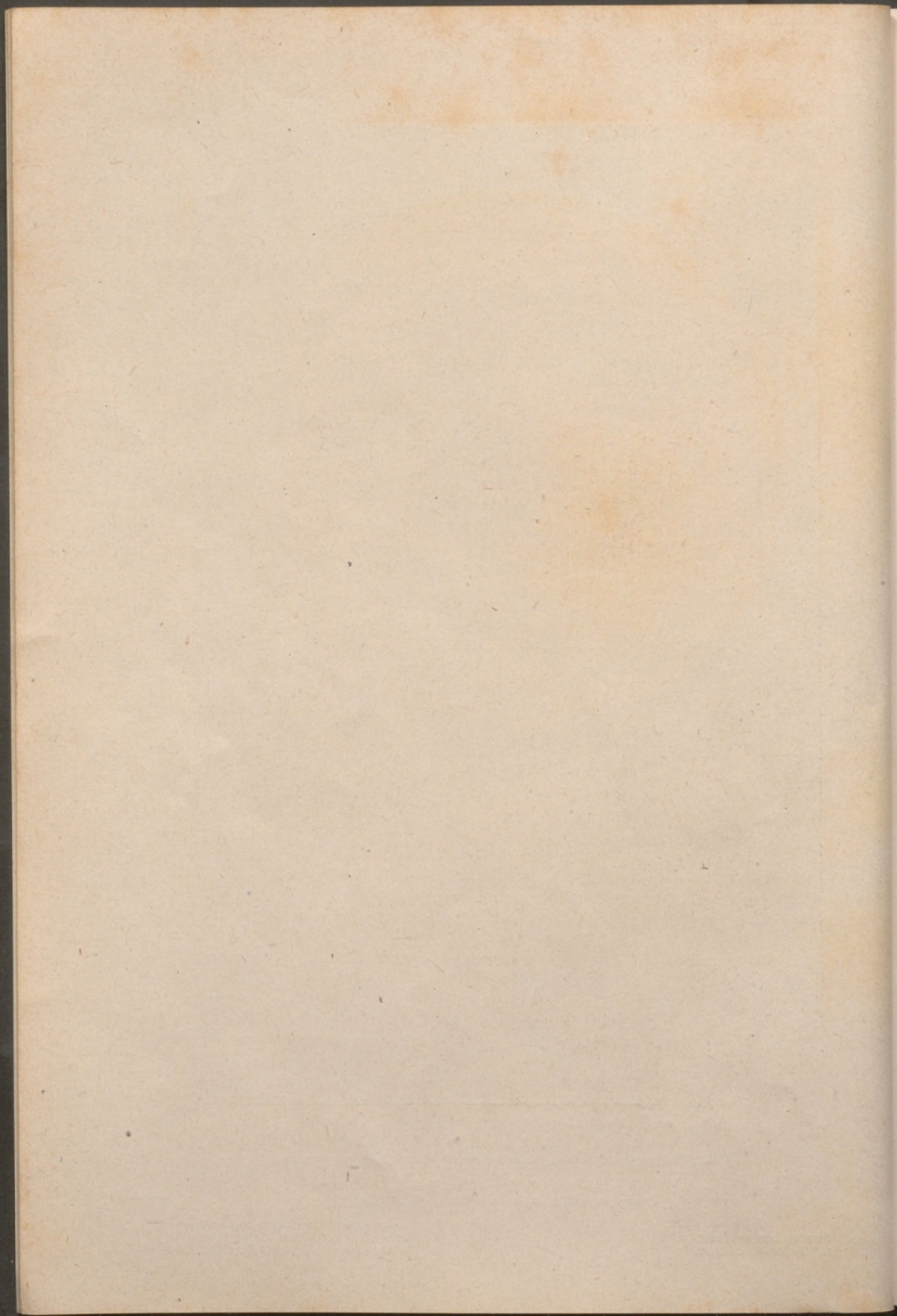

PLAT DE LA SARDANA

Valuosíssima peça ceràmica, procedent de les excavacions de Paterna

PLAT AMB FIGURES

També procedent de les excavacions de Paterna

BRUGUÉS: El jovent ballant sardanes després de la benedicció del banderí

La benedicció del banderí del Grup Excursionista "Els Segadors" de l'Orfeó de Sans

la qual ha tingut lloc darrerament amb gran solenitat. (Les ganes i la llança del banderí, són d'argent; els quatre plaionets que voltan el remat són de vori i simbolitzen «Els Segadors», Montserrat, Sant Jordi i l'Excursionisme.)

(Fots. Castell)

G. E. "Els Segadors"
de l'ORFEO de SANS

ELS FILLS D'UN GRAN AMIC DELS INFANTS

Els nens Santiago, Francesc i Cecília Junceda i Porta, fills de l'eminent dibuixant i caricaturista En Joan G. Junceda

~ D E ~
M Ú S I C A

L'IL·LUSTRE mestre músic En Pau Casals, acompanyat de les autoritats, del Patronat de la seva orquestra i d'altres personalitats, després de haber-li sigut entregada la placa amb que els professors de la «Orquestra Pau Casals», l'han obsequiat.

(Fot. Sagarra)

*OLOT:
UN BELL RECÓ FRESQUÍVOL*

Fotografia del notable artista Josep Munné i Sagarra

COSTUMS POPULARS

Dos moments del típic "Ball de Gitanes" que es dansa cada any a la xamosa vila de Sant Celoni

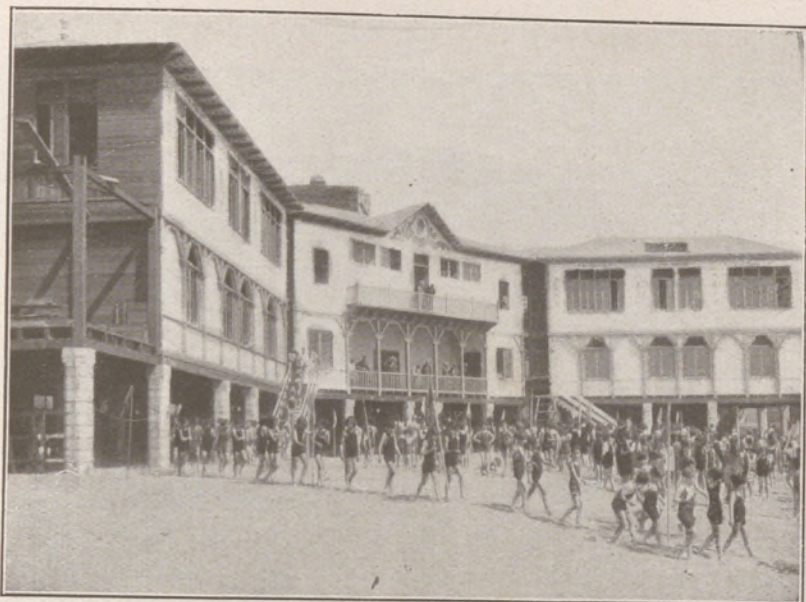
(Interessants fotografies de L. Roisin, de Barcelona)

« A G O S T ».

Clixé del nostre distingit col·laborador En Josep M.ª Sagarra

Els tres cossos que constitueixen les Escuelas de Mar que acaba de crear la Comissió de Cultura del nostre Ajuntament

L'ESCOLA : DE : MAR

Les 500 nenes deixebles de les escoles municipals esperant l'hora del bany a la platja de la Barceloneta

(Fots. Ballell)

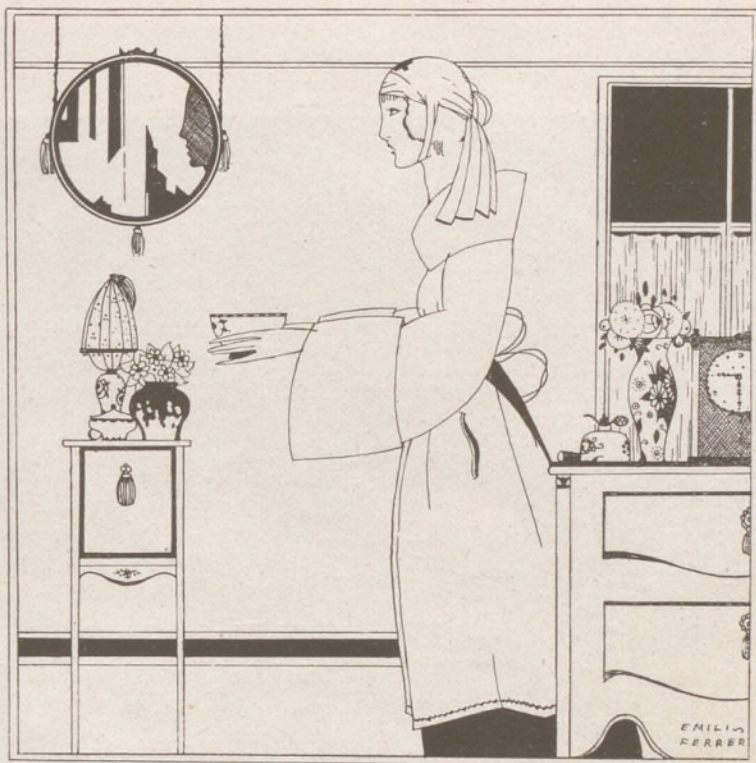
LES NOSTRES DAMISEL·LES

La senyoreta Maria Morera i Riera, filla de l'il·lustre compositor, Mestre N'Enric Morera

LES NOSTRES DAMES

La senyora Na Matilde Llussa de Rocamora

O A * O E T O T A
 O N T E R M E R A

*Jo tinc una infermera
 molt gentil;
 jo tinc una infermera
 que és flor de primavera,
 flor d'abril.*

*Ella ignora la ciència,
 però sap que la paciència
 és un bàlsam, és un rou,
 i, amb suprema gentilesa,
 amb mots sadolls de dolcesa
 me fa pendre amb unció el brou.*

*Suara em mira amorosida;
i amb una gràcia exquisida,
quan el líquid és finit,
el beire em pren amatenta
i amb veu serena i plaenta
ella clama: «Bon profit».*

*I es retira magestuosa,
envanida i orgullosa
d'haver fet el seu comès;
i en arribar a la porta
de la cambra, resta absorta
un moment i em tira un bes.*

*O, la gràcia angelical
de la nina!
Ella és bàlsam, medicina
pel meu mal.
En sa postura divina
intensament hi fulmina
la perfecció femenina
i la bonesa racial.*

*Jo tinc una infermera
molt subtil;
jo tinc una infermera
galana, encisera
i gentil.*

Xavier CORTILS

Del Concurs

d'Infants

La presidència durant el repartiment de premis del «Concurs d'Infants» celebrat el mes passat al Turó Parc per la «Lliga contra la mortalitat infantil». — El nen Lluís Cisneros i Gil, de dos anys i mig, que guanyà el primer premi en el «Concurs d'Infants». — Les mares recollint els premis obtinguts per la bona nutrició i higiene de llurs fills.

ELS NOSTRES INFANTS

Nens premiats per llur bellesa i complexió física, en el «Concurs d'Infants» organitzat per la benemèrita «Lliga contra la mortalitat infantil».

U N J A R D Í O R I G I - N A L

Ara que torna a estar en boga la contrafacció de les apariències dels vegetals en els jardins, és interessant l'espectacle que ofereix aquest original jardí francès.

El seu propietari, home pacient i curós de la feina i gens neguitós de veure aviat els efectes del seu treball, després d'un grapat d'anys d'anar aconduint certs arbustes del seu jardí, l'ha convertit en un dels més originals del món encara que no pugui ésser qualificat dels més bells.

Torres, glories, pagodes, oques, galls, fonts, pous, molins de vent; de tot hi ha, en plena vida vegetativa i tendint a cada moment, per raó de la naturalesa de les plantes, a tornar a llurs formes característiques. Però el jardiner d'aquest jardí està sempre amatent per a tallar el brot que se'n va de la línia o surt de la superfície ordenada pel senyor.

La mateixa ombrel·la vivent, anomenada pel seu amo de «Robinson Crusoe», és fruit d'anys i panys de curiosa atenció.

UN JARDÍ ORIGINAL

Veu's aquí cinc curioses fotografies del jardí de Montreux: Castell, pagodes, pomells, tot és fet amb els dúctils vegetals. Com es veu, l'amor i la paciència del jardiner pot obtenir la reproducció de les coses més inversemblables.

El President de Catalunya, acompanyat de les demés autoritats, del professorat de les Escoles de la Mancomunitat i altres personalitats, després d'inaugurada la Exposició General Escolar a la Universitat Industrial.

LA VII EXPOSICIO GENERAL ESCOLAR

La secció de taladradors a l'edifici de l'Escola Elemental del Treball, durant la Exposició
(Fots. Antonietti i Cuadrenys)

L A M A R T I N E

GRAZIEL·LA

TRADUCCIÓ CATALANA

J . M A S S Ó V E N T Ó S

(Continuació)

X

Vaig entrar silenciosament a la meua cambra, tirant-me sobre el llit sense desvestir-me. Vaig provar d'escriure, de llegir, de pensar, de distreure'm amb algun treball penós i capaç de dominar la meua agitació. Tot va ésser inútil. L'agitació interior era tan forta que no podia pensar en res més que en allò que em passava i amb tot i sentir-me molt cansat no podia pas dormir. Mai la imatge de la Graziella se m'havia aparegut als meus ulls tan encisadora i tan obstinada. Ne gaudia com d'una cosa que es veu cada dia i que no es comprèn fins que s'ha perdut. La seva mateixa beutat no era res per a mi fins en aquell instant. Confonia la impressió que em feia amb l'efecte de l'amistat que sentia per ella i de la que el seu rostre expressava per mi. No sospitava que hi hagués tanta admiració en la meua voluntat ni la més petita passió en la meua tendresa.

No em podia donar ben bé compte de tot això en les llargues circumvolucions

del meu cor en l'ensomni d'aquella llarga nit. Tot era confús en la meua dolor i en les meves sensacions. Era com un home aturadit per un cop fatal que encara no sap de quin membre sofreix perquè sofreix de tot arreu.

Vaig saltar del llit abans de sentir-se cap brogit en la casa. No sé quin instint m'obligava a allunyar-me per algun temps com si la meua presència hagués torbat, en un instant així, el santuari íntim d'aquesta família, la sort de la qual no podia exterioritzar-se davant de l'estranger.

Vaig sortir avisant a Beppo que estaria absent uns quants dies. Vaig seguir a l'atzar la direcció que prengueren els meus primers passos. Vaig seguir la llargària dels molls de Nàpols, la costa de la Resiva, de Pórtice, al peu del Vesuvi. Vaig pendre guies a Torre del Greco i vaig dormir sobre una pedra, a la porta de l'ermita de San Salvatore, als confins de la natura habitada i on comença la regió del foc. Com que feia algun temps que el volcà estava en ebullició i llençava a cada esgarripança núvols de

cendra i de pedres que sentiem rodar de nit, fins a la torrèntera de lava del peu de l'ermita, els meus guies es varen negar a portar-me més lluny.

Vaig pujar sol, escalant penosament l'última coma, enfonsant els meus peus i les meves mans en una cendra espessa i cremant que s'esmicolava sota el meu pas. El volcà tronava i cridava per moments. Les pedres calcinades i roges plovièn, per ací i allà, al meu voltant i s'apagaven en la cendra. Res va deturar-me i vaig arribar fins al caire extrem del cràter. Vaig assegurar-me allí. Vaig veure aixecar-se el sol sobre el golf, sobre els camps, sobre la ciutat enlluernadora de Nàpols. Vaig restar insensible i fred en aquell espectacle que tants viatgers venen a admirar de mil llegües lluny. No cercava en aquella immensitat de claror, de mar, de costes i d'edificis clapejats de sol, més que un puntet blanc en mig del vert obscur dels arbres, a l'extrem de la coma del Pausilippe, on creia distingir la cabana d'Andrea. L'home pot provar d'esguardar i d'abraçar l'espai, la natura entera no té per ell més que dos o tres punts sensibles als quals tota la seva ànima es concentra. Treieu de la vida allò que un estima, ¿què en resta? Es així en la natura. Esborreu-ne el lloc o la casa que cerquen els vostres pensaments o que omplen els vostres records, i no és més que una buidor esclatant on es submergeix la mirada sense trobar-hi ni fons ni repòs. Amb això, ¿hi ha res més d'estrany en que els espectacles més sublims de la natura siguin mirats d'una manera tan distinta en el cor de cada vianant? És que cada u porta amb ell el seu paisatge. Un núvol damunt de l'ànima ombreja i descoloreix més la terra que un núvol en l'horitzó. L'espectacle està en l'espectador; i llevores ho vaig ben comprendre.

XI

Ho vaig mirar tot i no vaig veure res. Vanament vaig baixar com un insensat, aguantant-me a les puntes de lava enfredorida, fins al fons del cràter. Vanament vaig travessar profundes esquer-

des, el fum i les flames de les quals m'ofegaven i em cremaven. Vanament contemplava els camps de sofre i de sal cristallitzada que semblaven congestes colorides per les potents alenades del foc. Vaig quedar-me tan fred davant de l'admiració com davant del perill. La meua ànima estava en un altre lloc i vanament la cridava a mi.

Vaig tornar de vespre a l'ermita, acomiadant-hi els meus guies. Vaig caminar a través de les vinyes de Pompeia. Vaig passejar-me un dia sencer a través de les vies de la ciutat engolida. Aquesta tomba oberta després de dos mil anys i tornant a la llum del sol els seus carers, els seus monuments, les seves arts, em va deixar tan insensible com el Vesuvi. L'ànima de tota aquesta cendra ha estat esborrada des de tants segles per la mà de Déu, que ja no em parlava al cor. Trepitjava sota els meus peus aquesta pols d'homes, en els carers d'allò que fou la llur ciutat, amb tanta indeferència com si trepitgés munions de conquilles buides llençades per la mar sobre les platges. El temps és una gran mar que desborda com l'altre mar de les nostres despulles. No es pot plorar per totes les desgràcies. A cada home les seves dolors, a cada segle les seves pietats, i ja n'hi ha prou.

Sortint de Pompeia vaig enfonsar-me per les frondoses singleres de les muntanyes de Castellamare i de Sorrento. Hi vaig viure alguns dies anant de l'un poble a l'altre i fent-me guiar pels pastors al lloc de més anomenada de les muntanyes llurs. Em prenien per un pintor que estudiava punts de vista perquè escrivia de tant en tant algunes notes en un llibret d'apunts que el meu amic m'havia deixat. No era més que una ànima errant que divagava, per aquí i per allà, per passar alguns dies d'enlluernament. Tot em mancava, però, i fins em mancava a mi mateix.

No vaig poder continuar així més temps. Quan les festes de Nadal foren passades i també aquest primer dia de l'any que els homes festegen com per seduir i doblegar el temps amb alegria i corones, com un hoste sever que es vol entendre,

Vaig passejar-me un dia sencer a través de les vies de la ciutat enyolida.

vaig apresar-me a retornar a Nàpols. Hi vaig entrar de nit i dubtant entre la impaciència de veure a la Graziella i la terror de creure-la ja maridada. Vaig aturar-me vint vegades, asseient-me a la vora de les barques amarrades a la Margellina.

A pocs passos de la casa vaig trobar an en Beppo. La Graziella no feia més que plorar des de que jo me n'havia anat. Ja no es posava a taula per menjar ni treballava el corall. Passava els dies tancada a la seva cambra, sense voler respondre quan se la cridava. Nónés a les nits sortia al terrat. Es deia pel veïnat que era folla o que havia caigut *innamorata*. Però en Beppino sabia ben bé que això no era veritat.

Tot el mal venia, segons ell, que la volien casar amb en Cecco i que ella no ho

volia. En Beppino ho havia vist tot i ho havia escoltat tot. El pare d'en Cecco venia cada dia a demanar una resposta de la seva demanda als vells. Ells no paraven de turmentar a la Graziella perquè donés el seu consentiment. Ella ni en volia sentir parlar i deia que fugiria de casa, que més aviat se n'aniria a Ginebra. Això, pel poble catòlic de Nàpols equival a una heretgia, a dir una cosa així: — «*Em faria més aviat renegar*». És una amenaça pitjor que el suïcidi, perquè es l'eternal suïcidi de l'ànima. L'Andrea i la seva muller, que adoraven a la Graziella, es desesperaven al mateix temps de la seva resistència i no volien perdre les seves esperances de gentil acomodament per ella. La conjuraven pels llurs cabells blancs, li parlaven de la misèria, de la vellesa, de l'esdeve-

nidor dels seus germans. Llavors la Graziella s'enternia. Rebia un xic millor al pobre Cecco que venia de tant en tant a asseure's humilment, de vespre, a la porta de la cambra de la seva cosina, jugant amb els petits. Li deia *bon dia* i *Adéu* a través de la porta, però ella no responia. Se n'anava descontent, però resignat i tornava l'endamà. I en Beppo va acabar dient:

— La meva germana no té raó. En Cecco l'estima tan i és tan bo! ¡Serà ben ditxosa amb ell! Per fi, aquet vespre s'ha deixat vèncer per les suplicacions dels avis i per les llàgrimes d'en Cecco. Ha entreobert un xic la porta, li ha allargat la mà, li han posat una anell al seu dit i ella ha promès que es casaria l'endemà. ¿Però qui sap si demà no tindrà un nou caprici? ¡Ella, que era tan dolça i alegre! Déu meu, com ha canviat! ¡Apenes la podrieu reconèixer!

XII

En Beppo va dormir a la barca. Instruït per ell de tot allò que havia passat a la casa, hi vaig entrar.

L'Andrea i la seva muller estaven sols a l'*astrido*. Em reberen amb bona amistat i m'ompliren de tendres renys per la meva prolongada absència. Em contaren les seves penes i les seves esperances respecte a la Graziella. I l'Andrea em va dir:

— Si vós haguessiu estat aquí, vós a qui estima tant i per a qui no té mai un no, com ens haurieu ajudat! ¡Que contents estem de tornar-vos a veure! Demà es fan les noces i vós hi sereu. ¡La vostra presència ens ha portat sempre bonança!

Vaig sentir una esgarrifansa corrent tot el meu cos en sentir les paraules d'aquella bona gent. Presentia que jo els duia la dolor llur. Desitjava i temia de veure a la Graziella. Parlava expressament amb veu molt alta als avis, i passava i tornava a passar per davant de la seva porta com un que no vol trucar, però que desitja ésser sentit. Ella va restar callada o no em va sentir. Vaig entrar a la meva cambra i em vaig acotxar.

Una certa calma, que produeix sempre sobre l'ànima agitada l'acabament d'un dubte per una certitut, va amparar-se finalment del meu esperit. Caiguí sobre el meu llit com un pes mort i sense moviment. El cansament de les idees i dels membres va llençar-me totseguit en una confusa turpitud i després en l'anorreament del somni.

XIII

Durant la nit, vaig desvetllar-me dues o tres vegades. Era una d'aquestes nits d'hivern, rares, però més sinistres en els climats càlids i vora de la mar. Veia els llamps seguits per les esquerdes del meu finestró, com el parpallejar d'un ull de foc sobre els murs de la cambra. El vent bruelava com un estol de cans afamats. El sord colpejar d'una mar pesanta sobre la Margellina feia ressonar tota la platja, com si hi haguessin llençat roquissers abruptes.

La meva porta tremolava i batia a l'alenar del vent. Dues o tres vegades em semblava que s'obria, que per ella mateixa es tancava i que hi sentia crits ofegats i el sanglotar d'algú en el xiular i en el plany de la tempesta. Fins em va semblar una vegada, haver sentit ressonar paraules confuses i després pronunciar el meu nom per una veu en perill que hagués demanat auxili. Vaig asseure'm al llit, però ja no vaig sentir res més. Vaig creure que la tempesta, la febre i els somnis m'absorvien i que ho havia sentit somniant.

Al matí la tempesta havia fet lloc al sol més pur. Me varen despertar veritables gemecs i crits de desesperació de Andrea i de la seva muller que es lamentaven al dintell de la cambra de la Graziella. La pobre noia havia fugit durant la nit. Havia despertat i besat als petits dient-los que callessin. Havia deixat sobre el seu llit tots els seus bells vestits, les arrecades i els collarets i els pocs diners que tenia.

El vell duia a la mà un troç de paper tacat d'algunes gotes d'aigua que havia trovat penjat amb una agulla sobre el llit. Hi havia cinc o sis ratlles que em va

pregar desesperadament de llegir. Vaig pendre el paper. No contenia més que aquests mots, tremolosament escrits en l'accés de la febra i que es llegien amb pena: «He promès massa... una veu em diu que és més fort que jo mateixa... Beso els vostres peus i perdoneu-me... M'estimo més fer-me monja. Consoleu a Cecco i al *senyor*. Jo pregaré a Déu per ell i pels petits. Doneu-li tot el que jo tinc. Torneu l'anell a Cecco.»

En sentir aquestes ratlles tota la família va llagrimejar novament. Els petits, encara tots nuus, sentint dir que la germana llur havia partit per sempre, mesclaven els seus crits als gemecs dels dos vells i corrien tota la casa cridant a la Graziella.

XIV

La carta va caure de les meves mans. Volent-la cullir vaig veure a terra, sota la meva porta, una flor de magraner que jo hav'ia admirat l'últim diumenge sobre els cabells de la joveneta, i la petita medalla de devoció que duia sempre en el seu pit i que havia penjat feia algunes mesades a la cortina del meu llit de malalt. Ja no vaig dubtar que la meva porta s'hagués obert i tancat durant la nit i que les paraules i els sanglots ofegats que havia cregut sentir i que havia pres com a brogit de la tempesta, eren l'adéu i els plors que la pobre noia enviava envers mi. Un lloc sec sobre la porta exterior de la meva cambra en mig de les taques de pluja que omplien tot el restant de la terrassa, assegurava que la noia s'havia assegut allí durant la tempesta, i que havia passat la darrera hora a planyers i a plorar ajeguda o ajonollada sobre aquella pedra. Vaig cullir la flor de magraner i la medalla, amagant-les al meu pit.

La pobra gent, en mig del seu desconsol, estaven tots enternits de veure'm plorar amb ells. Vaig fer tot allò que vaig poder per consolar-los. Fou convingut que si la noia es retrobava, no se li parlaria més d'en Cecco. El mateix Cecco, que en Beppino havia anat a cercar, va ésser el primer en sacrificar-se

per la pau de la casa i pel retorn de la seva cosina. En mig de la seva dolor es veia que estava content que el seu nom fos dit amb tendresa en la carta i trobava una mena de consol en els mateixos adéus que feien la seva desventura.

—Ha pensat en mi, no obstant!
—deia.—I s'aixugava els ulls. Totseguit va ésser esdevingut entre nosaltres que no tindriem un moment de repòs abans d'haver trobat a la fugitiva.

El vell i en Cecco sortiren totseguit per informar-se en els innombrables monestirs de monges de la ciutat. En Beppo i l'àvia varen corre a casa de totes les amigues de Graziella que podien haver rebut, per la seva intimitat, la confidència dels seus pensaments i de la seva fugida. Jo, foraster, m'encarregaria de visitar els molls, tot el port de Nàpols i les portes de la ciutat per interrogar als guardes, als capitants de veixell, i a tots els mariners per saber si algun d'ells havia vist a una noia procidana sortir de la ciutat i embarcar-se al matí.

Varen passar les hores en recerques inútils. Vàrem entrar tots callats i tristos a la casa per contar-nos mutuament els nostres passos i consultar-nos de nou. Ningú, fora dels petits, va tenir la força de posar un mos de pa a la seva boca. L'Andrea i la seva muller s'assegueren descoratjats al llindar de la cambra de la Graziella. En Beppino i en Cecco erraren de nou, sense esperança, pels carrers i per les esglésies que a Nàpols s'obren, entrada la nit, per les lletanies i les benediccions.

XV

Vaig sortir sol darrera d'ells i vaig emprendre a l'atzar el camí que duu a la cova del Pausilippe. Vaig travessar la cova i vaig entrar fins vora la mar que banya la petita illa de Nísida.

Des de la platja els meus ulls es fixaren en Prócida, que es veu albaçar des d'allí com una conquilla de tortuga entre el blau de les onades. El meu pensament va anar naturalment vers aquella illa i vers els dies de festa que hi

havia passat amb la Graziella. Una inspiració m'hi guiava. Vaig recordar-me que la joveneta tenia allí una amiga gairebé de la seva edat, filla d'un pobre habitant de les cabanes veïnes. Aquesta noia duia un vestit estrany que no era el de les seves companyes. Un dia que l'interrogava sobre aquesta diferència dels seus vestits, m'havia respost que era beguina, encara que visqués lliure. vora els seus pares en un estat intermediari entre el claustre i la vida de família. Me va fer veure l'església del seu monestir. N'hi havia alguns altres a la illa, com també a Ischia i en els pobles de l'encontrada de Nàpols.

Vaig pensar que la Graziella, volent consagrar-se a Déu, hauria anat a confiar-se en aquella amiga i a demanar-li que li obrís les portes del seu monestir. No m'havia donat el temps de meditar-ho i ja estava caminant a grans passes pel camí de Pauzzoles, la vila més propera de Prócida i on es troben les barques per anar-hi.

En menys d'una hora vaig arribar a Pauzzoles. Vaig corre vers el port pagant el doble a dos mariners per determinar-los a què em duguessin a Prócida, malgrat la mar brava i la nit que queia. Posaren a l'aigua la barca llur i jo mateix vaig pendre un parell de remes. Voltàrem amb pena el cap Misena. Dues hores més tard abordava a la illa i pujava, cansat i tremolant en mig de la foscor i els cops de vent hivernal, els graons de la llarga rampa que conduïa a la cabana d'Andrea.

XVI

—Si la Graziella és a l'illa, em deia jo, haurà vingut aquí primer, per l'instint natural que mena l'ocell vers el seu niu i l'infant vers la llar pairal. Si ja no hi és, alguns rastres em diran que hi ha estat. Aquests rastres em conduiran potser allí on se troba. Si no trobo ni a ella, ni el seu rastre, tot està perdut; ¡les portes d'algun sepulcre vivent s'hauran clos per a sempre sobre la seva juvenut!

Agitat per aquest terrible dubte vaig

muntar l'últim graó. Jo sabia en quina esquerdada de la roca havia estat amagada la clau en partir. Vaig apartar l'eura enfonant-hi la mà. Els meus dits hi cercaren la clau a les palpentes, tots crispats de la por de trobar-hi el fred del ferro, que ja no m'hauria deixat cap esperança.

Però la clau no hi era. Vaig llençar un crit ofegat d'alegria i vaig entrar poc a poc al pati. La porta i els porticons eren closos. Una lleugera claretat que filtrava per les esquerdes de la fusta i que fluctuava sobre les fulles de la figuera, traïa dins de l'estància una llàntia encesa. ¿Qui hauria pogut trobar la clau, obrir la porta, encendre la llàntia, si no la noia de la casa? No vaig dubtar que la Graziella estava a dos passos de mi i vaig caure de genolls sobre l'últim graó de l'escala per donar les gràcies al bon àngel que m'havia guiat fins a ella.

XVII

No sortia cap brogit de la casa. Vaig acostar la meua oïda al llindar i vaig creure sentir el feble brogit d'una respiració i els sanglots d'una dona a la segona cambra. Vaig trontollar lleugerament la porta, com si solament la ventada l'hagués somoguda sobre els seus golfos per cridar poc a poc l'atenció de la Graziella i perquè el so sobtat i imprevisit d'una veu humana no li donés un gran espant al cor de la nit. La respiració va parar un instant. Vaig cridar llavors a la Graziella a mitja veu i amb el so més tranquil i més tendre que vaig trobar en el meu cor. Un crit feble va respondre'm des del fons de la casa.

Vaig cridar altra vegada, conjurant-la d'obrir al seu amic, al seu germà, que venia sol a través de la nit i de la mar tormentosa, guiat pel seu bon àngel, a trobar-la per aconsolar la seva dolor i dur-li el perdó de la seva família i a tornar-la al seu deure i a la felicitat de la seva llar que la trobava a faltar. Llavors ella va cridar sordament:

—Déu meu! És ell! És la seva veu!

I em dela parlant ben baix, amb un to dolç, igual l monòton, com si el seu pit hagués perdut al matex temps tota vibració i no hagués conservat més que una sola nota uniforme: — Que bé em sento!...

És el meu nom!... La vaig cridar més tendrament *Graziellina*, amb aquest nom de carícia que li donava a'guna vegada quan estàvem sols i jogàvem alegrement.

Oh!, és ben bé ell!, va dir, no m'enganyo, Déu meu, és ell!...

La vaig sentir aixecar-se sobre les fulles que cruixien a cada moviment, després fer un pas per venir-me a obrir. Vaig comprendre que no podia caminar dominada per la feblesa i la dolor que l'havien vençuda.

XVIII

Ja no vaig dubtar més, donant un cop d'espatlla a la vella porta amb totes les forces de la meva impaciència i de la

meva inquietud. El pany va cedir i va arrencar-se sota el meu esforç i vaig precipitar-me dins la casa.

La llàntia encesa per la Graziella als peus de la Mare-de-Déu l'aclaria dèbilment. Vaig corre al fons de la segona cambra on havia cregut sentir la veu de la Graziella i la seva caiguda, i on la creia esvanida. No ho estava pas. Solament la seva feblesa havia traït el seu esforç i havia recaigut sobre el jaç de falguera seca que li servia de llit. Ple-gava les mans tot mirant-me. Els seus grans ulls, animats per la febre, oberts per l'estranyesa i esllanguits per l'amor, brillaven fixes com dues estrelles, les claredats de les quals baixessin del cel.

La seva testa, que volia alçar, queia de feblesa sobre les fulles, girada enre-

ra, com si la gorja hagués estat feta talment. Estava pàlida com l'agonia, fora sobre les mels de les galtes, tenyides d'algunes roses vives. La carn adolescent estava marbrejada de taques, de llàgrimes i de la polçaguera que s'hi havia adherit. El seu hàbit negre es confonia amb la negror de les fulles que li servien de llit i sobre les quals estava ajeguda. Blancs com el marbre els seus peus descalços sortien de tota la llargada llur del jaç de falguera i reposaven sobre la terra nua. Corrien frissances per tots els seus membres i feien petar les dents com uns cròtals a la mà d'un infant. El mocador vermell que embolicava ordinàriament les llargues trenes negres dels seus formosos cabells, estava deslligat i extès com un vel sobre el front nuu fins a la vora dels ulls. Es veia que se n'havia servit per sepultar el seu rostre i les seves llàgrimes en l'ombra, com amb l'immobilitat anticipada d'un llenç funerari, i que no l'havia alçat sinó en sentir la meua veu, tot provant d'alçar-se per venir-me a obrir.

XIX

Vaig caure de genolls al costat del seu jaç i li vaig pendre les dues mans glaçades dintre les meves. Les vaig portar als llavis per escalfar-les amb el meu alè. Li varen caure sobre les mans algunes llàgrimes dels meus ulls. Vaig comprendre, per l'apretada convulsiva dels seus dits, que havia sentit aquella rosada del cor i que me'n donava les gràcies. Vaig llevar-me el meu capot de mariner, cobrint-li els seus peus nuus i envolcallant-los entre els plecés de la llana.

Ella em deixava fer, seguint-me solament amb la mirada, amb una expressió de felicitat deliri però sense poder-se encara ajudar ella sola per cap geste, com un infant que es deixa girar i vestir en el bressol. Vaig llençar totseguit a la llar dues o tres garbes de falguera per caldejar un xic l'aire. Les vaig encendre a la flama de la llàntia i vaig assegurar-me a terra, al seu costat. I em

deia parlant ben baix, amb un to dolç, igual i monòton, com si el seu pit hagués perdut al mateix temps tota vibració i no hagués conservat més que una sola nota uniforme:

— Què bé em sento! En va he volgut amagar-m'ho a mi mateixa, en va he volgut amagar-t'ho sempre a tu. Puc morir, però no puc estimar a ningú més que a tu! M'han volgut donar un promès, però ets tu el promès de la meua ànima! No em donaré a un altre sobre la terra car ja m'he donat secretament a tu. Tu en la terra o Déu en el cel, és la prometença que vaig fer-me el primer dia que vaig comprendre que el meu cor estava malalt de tu. Ja sé bé que no sóc més que una pobra noia indigne de tocar, ni de pensament, els teus peus amb el meu front. Per això no t'he demanat mai que m'estimessis. Mai te preguntaré si m'estimes, però jo t'estimo i t'estimaré sempre més!—I semblava concentrar tota la seva ànima en aquestes paraules.

— ¡I ara menysprea'm, riu-te de mi, trepitja'm! ¡Befa't de mi, si vols, com d'una boja que somnia que és reina amb els seus estrips! ¡Mostra'm a la burla de tothom i jo mateixa diré a tots: «¡Si l'estimo, i si hagéssiu estat al meu lloc haurieu fet com jo, o bé us haurieu mort o bé l'haurieu estimat!»...

XX

Tenia els ulls baixos, no gosant alçar-los davant d'ella de por que els meus ulls li haguessin parlat massa o massa poc del seu gran deliri. No-res-menys vaig alçar en aquestes paraules el meu front sepultat entre les meves mans i vaig balbotejar alguns mots. Però va posar-me un dit sobre els llavis i em va dir:

— Deixa que t'ho digui tot ara ja estic contenta i no tinc cap dubte perquè Déu ha parlat. Escolta. Air vaig fugir de casa després d'haver passat tota una nit combatent i plorant a la teua porta. Quan he vingut aquí a través de la tempesta he cregut no veure't mai més i era com una morta que camina per

ella mateixa al sepulcre. M'havia de fer beguina demà a punta d'alba. Quan he arribat de nit a l'illa i he corregut a tustar al monestir ja era massa tard i la porta era tancada. S'han negat a obrir-me. He vingut aquí per passar la nit i besar els murs de la casa del meu pare abans d'entrar a la casa de Déu i a la tomba del meu cos. He escrit a una amiga que em vingués a cercar demà. He prèts la clau. He encès la llàntia davant de la Mare-de-Déu. M'he agenollat i he fet una prometença, una darrera prometença d'esperança en mig de la dolor. Ja sabràs, si alguna vegada estimes, que resta sempre una darrera esperança al fons de l'ànima, fins quan es creu que tot està acabat. «Santa protectriu, li he dit, envia'm una senyal de la meua vocació per estar segura que l'amor no m'enganya i que entrego veritablement a Déu una vida que a ell sol ha de pertànyer! Veu's aquí començada la meua darrera nit entre els vivents. Ningú sap on la passo. Potser demà vindran a cercar-me aquí quan jo ja no hi seré. Si és l'amiga que he fet advertir la primera de venir, serà senyal que hauré de complir el meu designi i la seguiré per sempre més al monestir. ¡Però si fos ell que vingués abans d'ella!... ¡ell que vingués guiat pel meu àngel a descobrir-me i a sostenir-me al caire de la meua vida nova!... ¡Oh, llavors serà senyal que Vós no voleu de mi i que haig de tornar amb ell a estimar-lo per tota la meua vida! ¡Feu que sigui ell, he afegit, feu aquest miracle de més si és el vostre designi i el de Déu! Per obtenir-lo vos faig un do, el sol que us puc fer, jo que no tinc res. Veu's aquí els meus cabells, els meus pobres cabells que estimo i que desnuc sovint, per veure flotar el vent sobre les meves espatlles. ¡Preneu-los, vos els dono! ¡Vaig a tallar-los jo mateixa per provar-vos que no em reservo res i que la meua testa sofreix avençadament l'estisora que els tallaria demà, en separar-me del món!»

En aquestes paraules va apartar amb la mà esquerra el mocador que li cobria la testa i prenent amb l'altra la

llarga corrua dels seus cabells tallats i extesos al costat d'ella sobre el jaç de fulles, me'ls va mostrar desenvalopant-los i dient, amb la veu forta i amb un accent de íntima alegria:

— La Mare de Déu ha fet el miracle i t'ha enviat. Aniré on tu voldràs. Els meus cabells són per ella i la meua vida per tu!

Vaig precipitar-me sobre les trenes tallades dels seus formosos cabells negres que em quedaren sobre les mans com una branca morta separada de l'arbre. Els vaig cobrir de besars callats, els estrenyia sobre el meu cor, els amarava de les meves llàgrimes, com si haguessin estat una part d'ella mateixa que s'hagués d'anar a enterrar. Després alçant els ulls a ella, vaig veure la testa gentil tota despullada, però com ornada i embellida pel seu sacrifici, resplendir d'alegria. Va aparèixe'm com l'estàtua mutilada de la Joventut, en la qual fins les mutilacions del temps són una gràcia, afegint-hi l'entendiment i l'admiració. Aquest sacrilegi d'ella mateixa, aquest suïcidi de la seva bellesa per amor a mi, em portaren un cop al cor, el trontollament del qual va abrاندar tot el meu ser i va precipitar-me als seus peus, el front contra la terra. Presentia allò que era l'amor i vaig creure que aquest entendiment ho era.

XXI

¡Déu meu, no era l'amor complet, no era més que l'ombra dintre meu! Però era massa infant i massa innocent per a no enganyar-m'hi. Creia adorar-la, tal com mereixien ésser adorats d'un amant tanta innocència, tanta bellesa i tanta amor. Li vaig dir amb aquest accent sincer que donen l'emoció i amb la passió continguda que donen la solitud, la nit, la desesperança i la llàgrima. Ella ho va creure perquè tenia necessitat de creure-ho per viure i perquè tenia en la seva ànima prou passió per omplir la falta de mil altres passions.

La nit entera va passar així en la confiada conversa, però innocent i pura, de dos éssers que es revelen inconscient-

ment la tendresa llur i que haurien volgut que la nit i el silenci haguessin estat eterns perquè res d'estrany a ells s'hagués vingut a interposar entre els seus llavis i el seu cor. La seva pietat i la seva tímida reserva, l'entendiment mateix de les nostres ànimes, allunyarem de nosaltres tot altre perill. El vel de les nostres llàgrimes estava damunt nostre. No hi ha res tan lluny de la voluptat com l'entendiment. Abusar d'una semblant intimitat hauria estat profanar dues ànimes.

Tenia les seves dues mans dintre les meves. Les sentia retorna a la vida. Li vaig anar a cercar aigua fresca i la va beure en la palma de la meua mà i li vaig eixugar el front i les galtes. Vaig tornar a encendre foc tirant-hi algunes branques. Després vaig tornar a asseure'm sobre la pedra, al costat de la feixina de murtra on reposava la seva testa, per entendre i per escoltar encara les delitoses confidències del seu amor. Com havia nascut en ella, sense donar-se'n compte, sota les apariències d'una pura i dolça amistat de germana; com se n'havia espantat de primer, després tranquil·litzada; a quina senyal havia conegut que m'estimava; quantes marques secretes de preferència m'havia acordat sense jo adonar-me'n; quin dia va creure haver-se traït; quin dia havia cregut adonar-se que jo també l'estimava; les hores, els gestos, els somriures, els mots escapats i retinguts, les revelacions o els núvols involuntaris de les nostres cares durant sis mesades. La seva memòria ho havia conservat tot. Ho recordava tot, com l'herba de les muntanyes del Migdia que el vent ha abrandat durant l'estiu, conserva l'empremta de l'incendi a tots els llocs pe's quals la flama ha passat.

XXII

Hi afegia aquestes misterioses supersticions del sentiment que donen un sentit i un preu a les circumstàncies més insignificants. Alçava, per dir-ho així, els vels de la seva ànima d'un a un, davant meu. Se'm mostrava com a Déu,

en tota la nuesa de la seva candor, de la seva infantesa i del seu abandó. L'ànima té alguna vegada a la vida aquets instants en què s'aboca tota entera en un altra ànima, amb un murmuri inestroncable dels llavis, que no són prou per contenir l'amorós expandiment i que acaben per balbatejar sons inarticulats i confosos com els besars d'un infant que s'adorm.

Jo mateix no em cansava d'escoltar, de gemegar i d'esgarriar-me alternativament. Encara que el meu cor massa lleuger i massa verd encara de jove no fos prou madur ni prou fecunde per produir per ell mateix emocions com aquelles, aquestes emocions, en entrar en mi me feien una impressió tan nova i tan delectable, que escoltant-les creia sentir-les. Error! Jo era el glaç i ella era el foc. Reflectint-lo creia produir-lo en mi. Tan-se-va! Aquesta brillantor, repercutida de l'un a l'altre, semblava pertànyer a tots dos i ens envoltava amb l'aire del mateix sentiment.

XXIII

Així va passar aquella llarga nit de hivern. Aquesta nit no va tenir per ella ni per mi més que la durada del primer sospir que fa comprendre que s'estima. Ens va semblar, quan la llum va néixer, que venia a interrompre una paraula tot just començada.

El sol era alt no-rès-menys en l'horitzó quan els seus raigs relliscaren entre els closos porticons i afebliren la claror de la llàntia. Al moment que vaig obrir la porta vaig veure venir a tota la família del pescador, pujant la escala adelaradament.

La jove beguina de Prócida, amiga de la Graziella, i a la qual havia enviat el seu missatge el dia abans i confiat el seu signi d'entrar l'endemà al monestir, tement algun engany del cor, havia enviat durant la nit un dels seus germans a Nàpols per advertir als avis la resolució de la Graziella. Informats així del llur infant trobat, varen arribar totseguit, alegres i arrepençats, per aturar-la sobre el caire de la seva des-

esperança i endur-se-la amb ells lliure i perdonada.

L'àvia va caure de genolls vora el llit empenyent amb els seus braços els petits que havia dut per entendre-la i cobrint-se dels seus cossos com un escut contra les culpes de la noia. Els nens es llençaren cridant i plorant en els braços de la germana llur. En aixecar-se per besar-los i per acariciar a l'àvia, el mocador que cobria la seva testa va caure i va aparèixer al seu front despullat dels seus cabells. A la vista de aquell ultratge a la seva bonicor, del qual massa comprenien el sentit, els vells s'esgarriaren. Els sanglots esclataren de nou en la casa. La beguina, que acabava d'entrar, va aconsolar-los a tots, i collint les trenes tallades del front de la Graziella, les va acostar a la imatge de la Mare-de-Déu, i plegant-les amb un mocador de seda blanca, les va posar a la falda de l'àvia i va dir:

—Guardeu-les per mostrals-hi de tant en tant, en la seva felicitat o en les seves penes, i per recordar-li, quan serà tota del que estima, que les primícies

del seu cor han de pertànyer sempre a Déu, com les primícies de la seva bellesa li pertanyen en aquesta cabellera segada!

XXIV

Al vespre vàrem retornar tots junts a Nàpols. El zel que jo havia mostrat per cercar i trobar la noia en aquesta dolorosa circumstància, havia doblat la afecció que em duïen els vells. Ningú sospitava la natura del meu interès per ella ni la seva inclinació envers mi. Atribuïen tota la seva repugnància a la deformitat de Cecco. Esperaven vèncer aquesta repugnància amb la raó i amb el temps. Varen prometre a la Graziella de no parlar-li més de les noccs. El mateix Cecco va demanar al seu pare que no se'n ocupés més. Per la seva humilitat, per la seva actitud i per les seves mirades, demanava a la seva cosina que el perdonés d'haver estat la causa de la seva pena. Així la calma va tornar a la casa del pescador.

(Continuarà)

D E L A
S E C A
A L A
M E C A

El rellotge d'Edinburg

Heus aquí un rellotge incapaç d'assenyalar cap hora trista, car totes les que assenyala són un real camí de flors. Els edinburgesos estan orgullosos de tenir-lo en son jardí públic i el conceptuen com un dels més interessants atractius del seu bell parc.

Fonoteràpia històrica

Diuen que l'encefalitis letàrgica es cura amb la música; al menys s'assegura que qualques malalts sofrents d'encefalitis letàrgica han sigut desvetllats per mitjà de la música.

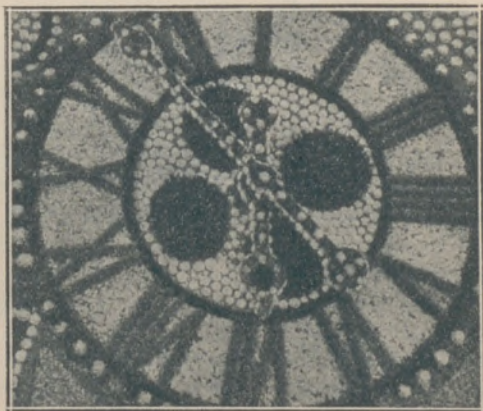
Podria molt ben ésser; i per altra part ço de la fonoteràpia no seria tampoc una novetat. En el *Zodiacus medico-gallicus* publicat l'any 1680 hi consta com un cert mariscal de camp, no podia sofrir que el sangressin sense desmaiar-se, si

mentre el sangraven no hi havia al volt del llit quatre timbalers redoblant furiosament. Obeïa ço a una simpatia entre el sistema circulatori del mariscal i el so dels tabals? O és que el brau guerrer es distreïa en sentint redoblar, de la llanceta del sangrador afigurant-se que es trobava al camp de batalla?

Mes aquesta interpretació psicològica de la sangria amb acompanyament de tabals sembla que es contradita pel doctor Recamier, metge il·lustre que va morir a França l'any 1852, el qual prescribia el so del tabal com a medicina per a tots els dispèptics sense distinció de sexe, edat ni professió. El Dr. Recamier professava la

doctrina singular de que el ventrell ama el ritme, la qual cosa el portava a redactar receptes per aquest estil: «La senyora X farà els seus repassos al so del tabal». I sembla que aquest metge li havia donat bons resultats ço d'administrar dosimètricament vibracions de tabal.

Com es veu ço de la fonoteràpia no és cosa pas d'avui; és una medicina històrica, per més que al

El rellotge del parc d'Edinburg

Malgrat ésser de flors, assenyala exactament l'hora aquest rellotge que figura en el jardí públic d'Edinburg

administrar-la als encefàlics letàrgics cal anar amb molt compte, car és una daga de dos filets que així com desperta, hi ha també molta música que fa dormir, i en aquest cas fora molt pitjor el remei que la malaltia.

Un poble que estima sa indústria

Heus aquí com els veïns de Tarara, a França, estan preparant les grans festes de l'any sense oblidar que són un poble que es caracteritza per una indústria determinada i que a la Festa Major hi van molts forasters i cal fer-ne propaganda.

Tarara és la ciutat de les musselines. De mig segle ençà les seves manufactures escapen per tot el món aquest text tan fi i lleuger que elles fabriquen amb la col·laboració dels secrets arrabassats als millors texidors de les misterioses Índies.

La petita ciutat és ufana de ço i cada any celebra en honor del creador de ses cèlebres manufactures, M. Simonet, la «Festa de les musselines», qual nom sol evoca bé prou tot

La ciutat de la Musselina

Perspectiva d'un dels carrers de Tarara exornat durant la festa major, amb grans tires de musselina, que és l'especialitat industrial de la ciutat

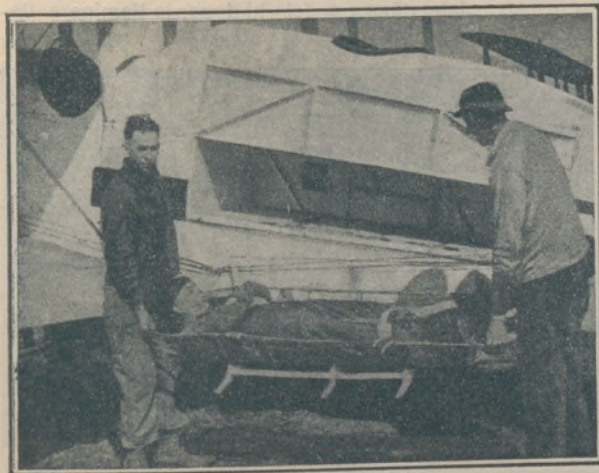
l'encant, la gràcia, l'elegància d'aquesta festa feta en mig de l'estiu.

L'any passat les festes varen tenir gran succés i aquest any els tararencs volen encara que sobrepassi en bellesa. Les festes varen durar tres dies; la ciutat s'havia tornat en una ciutat de musselina. Per tot arreu, cases, balcons, finestres, teulades, desapareixien sota la decoració clara i multicolora de les musselines.

Al mig dels carrers, graciosos pabellons de la fina tela els exornaven amb riquesa i elegància, formant elegants i airoses randes de colors delicats. Els vehicles de la ciutat circulaven aiximateix guarnits de flors i de musselines, i les noies i el jovent qui més qui menys tots feren entrar en son habillament durant aquells dies, la tela que és la vida i el pervindre de la xamosa ciutat francesa.

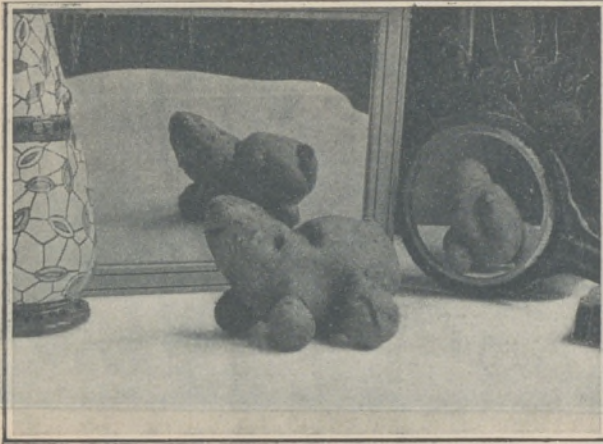
Una ambulància aèria, americana

Heus aquí l'última aplicació de l'aviacionisme a Nord Amèrica. Amb aquest servei d'ambulàncies aèries no cal la multiplicació dels hospitals de traumàtics sinó que poden ésser centralitzats en localitats, i així poden ésser ser-

Un avió ambulància sanitària

Convenientment instal·lats pot transportar aquest avió, ultra el personal tècnic, dos malalts i el metge de servei

Una patata original

Fotografia d'una patata *quadrúpeda*, curiós exemplar trobat i fotografiat pel nostre distingit col·laborador F. Ribera

vits pels millors operadors i ésser equipats amb el més perfecte instrumental.

En el gravat que acompanyem pot veure's un dels avions que presten aquest servei d'ambulància, el qual és equipat convenientment per a poder transportar dos malalts allotjats en cabines compreses dintre la mateixa llitera, havent-hi ademés a la berlina lloc per al pilot, el mecànic i el metge de servei.

Una patata original

El regne vegetal, té també els seus capricis i les seves curiositats. Una mostra d'elles, és la fotografia adjunta, d'una patata que tenia la forma d'un animal, un xic grotesc, si es vol, però molt semblant a les modernes joguines per als infants, la forma de les quals, té també bastant de caricatura.

Aquest tubèrcul fou retratat sense treure'n, afegir-hi, ni pintar-hi res absolutament. Pesava 490 grams; tenia quatre *potes*, tres d'elles molt uniformes, l'altra (posterior esquerra) un xic major; tenia les anques molt ben marcades, una mica de cúa, el cap aixecat, i en ell, ulls, narines

i boca, constituïda aquesta per un casual rossament de l'aixada que deuria desenterrar-la.

La seva semblança amb un animal era gran, però — cal confessar-ho tot — un hom quedà tan decebut com el qui matà la gallina dels ous d'or, car al menjar-la, no tingué gust de carn, sinó de patata *vulgaris*.

El cinema dels viatgers

Ha arribat a tant l'afició al cinema als Estats Units, que, per a que els viatgers dels grans expressos no'n sentin l'enyorament, les companyies carrileres els han instal·lat en llurs trens.

El gravat adjunt mostra com els viatgers cinematòfils deixen les belleses del paisatge per les del cinema... a no ésser que aprofitin el pas dels llargs túnels per a no aburrir-se en llurs *sleepings*.

Les aus manyagues

Cal sols tractar-les bé a les bestioles per a que siguin manyagues. Heus aquí quelques escenes de la vida d'aus a Anglaterra. Heus aquí una gentil dama com és amiga dels par-dàlets fins a podels-hi donar la lleminera lle-

El cinema en els trens

Veus aquí els passatgers d'un gran exprés nordamericà presenciant una sessió de cinema mentre la locomotora va esgotant els quilòmetres del llarg trajecte

Les aus

Quin dia serà aquell en
què ho podrem contem-

manyagues

plar això en els nostres
parcs públics!

voreta en el mateix bec; heus aquí com els ànecs de Hyde-Park s'acosten fins als petits que van a donar-ls-hi molles de pa en llurs cotxets de passeig; vejeu com les mateixes gavines s'acosten a recollir la minestra als peus mateixos del carinyós infantó; i mireu per últim com el soldat convallescent, després de les crueltats de la guerra és l'amic dels coloms del sanatori.

L' aereoplà del President de França

El President de la República francesa té un aereoplà, un gran aereoplà de luxe, amb la carroceria de «Limousine»: sis seients al interior i dos en el cupè per al pilot i el mecànic.

Una col·laboradora de *L'Eclair*, record woman d'altura, la senyora Lluís Faure-Favier, descriu així l'aereoplà presidencial: «És tot pintat de color groc rosat, el color de l'aurora; l'interior de la «limousine» és tapiçat de seda blanca, de finíssima trama per a atenuar el soroll del motor; hi ha una llàntia elèctrica en un «plafonier» de seda «plisée»; a un i altre costat

hi ha cinc finestretes que permeten veure tot el paisatge celeste i terrestre; una groixuda catifa de llana cobreix el paviment; les butaques són d'alumini i tapiçades de gris-tòrtora. Ademés hi ha tauletes per a escriure, amb servei de fumador, de joc, i un mirall i un gerro de flors completen el mobiliari d'aquest departament».

A popa hi descriu la senyora Faure una sala de «toilette» amb tot l'utilatge necessari, i més endins encara cap a la cúa de l'aparell hi ha un armari rebost on hi caben les municions de boca per a tot el passatge en cas d'un llarg viatge. I darrera el lloc del pilot i del mecànic hi ha la plaça destinada per a l'equipatge.

Aquest aereoplà està dotat de dos motors de 275 HP. cada un.

Un invàlid de la guerra voltat de coloms en el sanatori on es guareix

Un paper car

Veus aquí un paper que al seu propietari li sabria força greu de perdre, car és potser el paper més car del món.

Es tracta del primer giro que ha fet la República Alemanya a la Comissió aliada de reparacions pels perjudicis de la guerra.

Un paper que val seixanta mil milions de marcs or
Facsimil del primer giro fet pels alemanys a la Comissió aliada de reparacions

Aquest paper val seixanta mil milions de marcs, que encara que aquesta moneda estigui baixa no és pas una misèria.

Un Capablanca petit

El nen Samuel Rzeszewski, de 8 anys d'edat, prodigiós escaquista que jugant vint-i-cinc partides simultànies amb els millors escaquistes dels Estats Units n'ha guanyat dinou, havent vensut també al coronel Siebeger, el campió de la West Point Academy, amb sols tretze tirades.

Nihil novum

Un recent descobriment arqueològic ha posat a llum els precedents de les modernes conquestes de la dona en els camps social,

cultural i polític que són molt més antics del que les mateixes feministes podien suposar.

El descobriment és degut a un assiròleg anglès molt conegut i de gran autoritat, A. H. Sayace, qui ha publicat els resultats de certes excavacions fetes a 5 quilòmetres de Ralsach (l'antiga Cessarea a l'Anatòlia Oriental) en un lloc en el qual més de dos mil anys abans de Jesucrist hi havia la ciutat de Burus.

En aquestes excavacions Mr. Sayace va trobar-hi una taula cuneiforme pertanyent a l'any 2400 A. de C. en la que consta que Burus a canvi de reconèixer la supremacia del poder reial de Babilònia, fruïa d'una mena de constitució republicana autònoma. Ella mateixa s'anomenava els propis funcionaris municipals, els jutges i els edils; i consta en la taula cuneiforme que alguns d'aquests funcionaris eren femenins.

Hi havia a Burus 2400 anys A. de C. una Regenta i una Prefecta amb els mateixos drets

Un Capablanca petit
Samuel Rzeszewski, de 8 anys, jugant a l'hora vint partides d'escacs

i autoritat que els seus confreres de l'altre sexe.

Les dones podien ademés a Burus exercir el comerç i trametre els seus bens en testament; i els documents suara desenterrats demostren que ja hi havia en aquells temps un «Institut de Cultura per a la dona» que potser no era tan perfeccionat com el de la senyora Verdaguer, però que no se n'hi deuria mancar gaire.

Una de les tauletes escrites parla d'una mena d'universitat per a les dones a les afores de la ciutat, la qual comprenia una Facultat de literatura i una Facultat d'Art.

Com es veu Burus era un petit Estat molt progressiu; com ho prova també el servei postal que tenia organitzat, el qual va assolir un gran desenrotlló durant el domini dels perses. Hi havia carreteres postals en totes direccions que els postillons recorrien regularment carregats de tauletes cuneïformes

tancades en una caixa de terra cuita segellada que feia de cartera del correu.

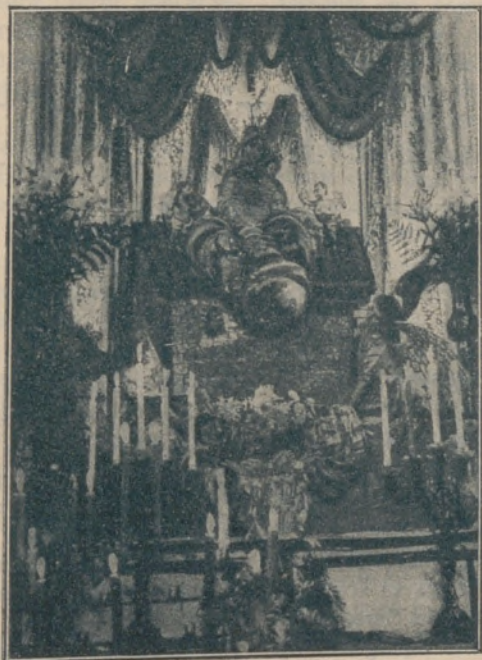
No s'ha trobat encara cap document que digui que les dones per a arribar a aquests triomfs feministes haguessin hagut de sofrir persecucions i fet vagues de la fam; però molt serà que un dia o altre no es trobin.

La Patrona dels aviadors

Els aviadors americans cercant entre els benaventurats del cel un patró, han trobat que qui millor podia vetllar per a ells prop de Nostre Senyor en el cel era la Mare de Déu de Loreto, car la seva casa va ésser traslladada pels aires, si bé no amb motor d'explosió, amb motor angèlic.

Heus aquí l'altar de la celestial Patrona dels aviadors en una de les capelles catòliques de Nova York.

D. TOT

La patrona dels aviadors

L'altar de Nostra Dona de Loreto, patrona dels aviadors, que figura en una església catòlica de Nova York

EL CAMÍ ERRAT

Novel·la de JOSEP LLEONART

(Continuació)

CAPÍTOL VII

Karlsruhe sobreixia de forasters, sobretot del mateix ducat de Baden i del Württemberg. Bona previsió la d'En Víctor d'encomanar habitació a l'hotel amb dies de temps.

A primeres hores del matí havia sortit de Nagolda. En baixar del tren ja va sentir un concertant de campanes de sons clars. Eixint de l'estació uns treballadors espargien sorra pel pas del mig d'un carrer. Caminant sota la torra d'un edifici públic, baixà fins ell, com una veu de l'aire, la tonada d'uu choral entonat de dalt estant. En altres torres devien respondre-hi ciutat enllà com és costum.

Per tots els carrers anava descobrint em-

paliades trasmutant façanes, concriant clarors noves. Per arreu rams o corones, antenes, banderes i velaris, i els colors groc i blau i en algun lloc blau i or del gran duc.

Va alçar els ulls. Quina alegria! Damunt la dolcesa esblaimada del ras del cel, poc enteladet de boirines com els vels de la núvia, hi havia sospesa, amunt, amunt una gran corona de roses i or. Després, carrer enllà, veié un guspireig múltiple: un estol de llances, i al cim les flames de les banderoles. Uns húsars. La visió heroica atravessava per entre uns gobelins trets al ras sobre un ampit, i unes columnes blaves entortolligades d'un fil de vegetació. Un que altre grup societari passava, bandera enrotllada; també dins dels

locals devien brugir els estols dels oficis, els tiradors, els veterans... afinant la marxa o l'himne, o rebent ordres de disciplina. Encara uns fusters donaven els darrers cops a una llotja per a alguna festa del dia... Era la febreta de les imminències.

En Víctor decantà cap a l'esplanada del palau ducal. Sempre li havia agradat abocar-s'hi. Els porxos encantats, el Teatre municipal cap a l'esquerra, els ministeris clars i estesos i el palau al mig amb el gran jardí; tot cabent-hi tan folgat.

En la quietud fressejava l'esbatec fresc d'una oriflama. Darrera l'amplada del palau amb tantes finestres, precedit dels arbres ben afilerats i arrodonits, de les feixes de gespa i flors ben delineades, dels fistons de baixa vegetació voltant els miralls encantats dels estanyols, amb els bells espais de sorra que blavejava, tot tan allisat, tan escarrit, l'Hardt Wald emergia ajaçat en l'hàlit d'una calitja que era com l'enlluernament de la festa o com una espera sobre el front august de la ciutat. Encara no hores tardarien a sortir, amb el seguici brillant, l'Emperador i el rei del Württemberg, hostes del gran duc de Baden, i ell mateix, el vell de la llarga barba canuda venerable.

En Víctor es deixava penetrar de la quietud, de la llum, del sobri agençament grandiosos. Passejant avinguda enllà, veïé venir un criat de la residència, amb calça curta, les cibelles fulgurant-li en el peu, i uns cordons platejats que li ballaven tot a un costat del pit. Portava un plec blanc sobre una safata. Més enllanet veïé atravesar el parc ducal un esvelt minyó, amb tota l'aparença de llureia imperial en son vestit: uniforme blau clar; botes altes amb doblec i pantalons d'un cuir blanc; guspireigs de plata com repetits emblemes brodats. S'havia enretirat la porta corredissa d'un anexe que hi havia a un cantó del jardí; adins s'hi sentia el renillar d'un cavall. L'esvelt minyó hi entrà.

Quan En Víctor, de tornada d'aquest cantó de la ciutat embocà la Kaiserstrasse, la gentada augmentava i sovintejaven els esclats militars. Perquè aquell matí hi hauria la gran revista. Arrebassada dalt de cavall, o en pas afilerat, la milícia galana brotava i rebrotava: el batalló amb un raig de sol cada arma desenveïnada i un vol d'ocell cada plomall que s'allisava contra carrera; un galop escaducer;

un so de clarins estampint l'aire que encara l'estol era invisible...

En Víctor que per ell mateix sabia què cosa era cavalcar, i que trobava pler en tota idea de bellesa, bevia el goig de la festa com si es fes per ell. Jubilava a consciència; menys encantat, ben segur que davant dels eventuals encontres amb la Bertha daurada, del somriure picant i el guspireig d'esmeragdes als ulls. La pura sang del cavall que passava o la postura del genet, o el pulcre conjunt fulgurador i acolorit dels grups d'homes talment movent-se amb una sola ànima li trasbalsaven joiosament les pròpies poixances.

Encara va aprofitar l'entreval per a veure un argenter que li convenia pel negoci d'En Levy, i clogué la divagació d'aquell matí anant a veure la parada militar que fou un cant plàstic d'epopeia.

A la tarda s'aplegà, com havien quedat, amb l'Eugen i En Karl. Darrera la tribuna d'un sol vidre d'un cercle famós, que En Karl tenia un amic qui n'era soci, còmodament asseguts com escau al perfecte espectador (així ho deia En Karl a qui l'espessor del carrer enutjava) ullaven un esqueix de la ciutat en festa. Arraulits en l'embalum de les butaques, aquell plec de bandera que veien cargolar-se en l'àngul del cristall, aquell himne de Prússia que venia d'enllà bon xic sumort, un comentari al minut del qui entrava, eren, en la llur sesta a ulls oberts, com el somni de universal imperialisme. Karlsruhe, des d'allí, era una idea incruenta i augusta d'universalitat.

La conversa neixia i s'ajocava aviat; cap tema no prosperava. Un moment, tot esmentant els Walker es saltà a anomenar la Bertha, i es tocà la seva boniquesa. I En Karl la definí: — Si en coses de beutat es pogués usar la terminologia de les guies de ferro-carril, diria que la de la Bertha és una boniquesa Viena-París-Versalles. Va surar com un somriure en la rotonda, havent dit això. En Karl havia volgut fer girar En Víctor, però ell no n'havia hagut esment. Dret darrera el vidre guaitava les perspectives del magne carrer. ¿Aquelles actituds, aquell arremorar-se especial dels transeünts de cantons diversos, què era? Una marxa prorròpia no gaire lluny i a la boca d'un carrer lateral es veieren sortir uns genets; després un cotxe. En Víctor va fer senyal als dos companys, i acudiren a un

balconet de la sala del costat. Un cotxe de sis cavalls blancs a la Daumont irrompé; els cavalls eren frissosos i superbs agençats de cadenam de plata. Una escorta d'hulans s'hi aixamplava als costats en una visió de moviment i lluíssor, escates i colors. I altres cotxes darrera. L'emperador..., el gran duc..., el rei del Württemberg!... Crits de la munió victorejaven. L'un hi coneixia l'ajudant general de tal nom, l'altre l'Oberstleutnant qual, Freiherr von... I demés dels vestits militars, uns altres senyors venerables amb unes capes de vellut violat; i altres i altres.

Damunt l'ampit de finestres, balconades i tribunes s'abocaven centenars de cossos; alguns grups victorejaven o movien les mans o tiraven flors.

Feia dues hores que havia caigut un ruixat i sota un cel esbandit com la peça de ras per altres banderes, tot lluïa més. El tumulte, les lluíssors, la cavalcada, els plomalls feren córrer l'esgarripança d'altres perspectives pel carrer, pel qual s'anava escolant la dolcesa de la tarda. Hi ha idees inefables sota les dignitats i les gençors dels homes qui les porten, idees més enllà de la realitat que les encarna. A l'altra cara del carrer, enfront del cercle, un estudiant, amb la cara esponjada de vermellor, lluint una banda de muscle a cintura, emergí d'un grup de companys, en una finestra, i amb una revolada franca, allargà enfora la copa plena de Johannisberger, brindant per l'emperador i els prínceps.

Els tres companys, per damunt dels domasos s'ho miraven tot amb la joia de la igualtat. Cada un d'ells era com un príncep destacat de la corrua: Víctor, Karl, Eugen!... La llur joventut es sentia coronada i investida de poixances i dignitats.

Quan la tarda es va anar esblaimant, el tendal de ras del cel tornà blau fosc; després s'hi veieren surar com unes boires que reflectissin el braser de les alimaries de la ducal Karlsruhe encès dessota.

Com que la noia Walker estava en vigílies del casament, la Bertha no sols tenia de donar els darrers tocs a alguna labor de mans, sinó que la família posava a contribució la seva inlassable dolcesa i les seves abteses, per fer-li altres comandes que l'ocasió comportava.

Aquella tarda, l'ombra d'unes ales de mariment li pampelluguejava sobre l'horitzó dels ulls que tenien la dilatació estàtica de les seves hores conciroses. L'engunieta interior es descarregava en unes tremolors i unes torçors en les aletes del nas i en el cantó de la boca, tan lleugeres noresmenys, que només el familiar hauria endevinat que aquells petits rastres en mig de la complexió de llum d'or podien ésser d'un neguit.

Cap a dos quarts de sis, oh sort! madona Walker li donà comiat (ella lluitava per a demanar-ho) i li digué que fins l'endemà passat podia pendre's un lleure.

En arribar a la dispesa es mudà pressosa com qui té de fugir. — Frau Weiss m'arribo a Karlsruhe — va dir a la vella. — M'agradarà veure aquestes festes. Tant s'en parla... Donaré una sorpresa a la tieta.

— Té raó la senyoreta. Les hores bones s'han d'arreplegar quan passen — va fer la bona senyora. Veient-la marxar, s'era aturada al replà. Quan ja passava el cancell d'abaix, la Bertha s'explicà una mica més: — Tornaré demà passat a primera hora. — I ràpidament, amb un estil de dir voluble i musical que tenia de vegades, com d'una ebrieta interior, les paraules totjust fregant-li els llavis, s'acomiadà: — Adéusiau; adéu, adéu!

Ella fora, va semblar com si la música del darrer *Leben Sie wohl!* encara s'entretingués surant sota la volta de l'entrada com un raig d'ocells que hi hagués entrat i sortit pressós cantant, i el deix del cant encara hi surés.

La bona Frau Weiss no es movia del replà, mentre monologava. — Quin tresor de criatura! Que Déu li doni una bona sort. Almenys podia haver sopat aquí. I jo no dir-li!... ¡Però també ella no pensar-hi! ¿Qui sap per quines mars navega la idea d'aquesta noia? Ben pensat ja en veiem ben poca cosa d'una persona.

La Bertha portava en la memòria el programa d'En Víctor i el seu trinquet, i rumiava: De l'Erbprinz a la dolceria on aniran a pendre café hi ha tant... Si sopen a l'hora que em digué En Víctor, cap a tres quarts de nou seran a la dolceria... És molt aprop de l'estació...

S'havia hagut d'esperar a Nagolda abans no sortí el seu tren. I després a Karlsruhe. ¡Quin desfici! Però, millor.

Des d'un finestral de l'estació espia bella

estona. Després sortí fora i caminà poc a poc. En aquell esbarjós estrem de ciutat, com l'eixamplament d'un riu, també hi arribaven tornaveus i llambregades de la festa. Sota unes banderes amb animals heràldics ja invisibles aquella hora des del lloc de la Bertha, en l'únic costat construït del ventil·lat i solitari carrer a mig fer, es veia lluir el vidre de l'aparador de la dolceria, polit i espectant. Un regalim de claror com un bàsem d'or llufa sobre els dos graons de marbre. Transparencia d'aire i quietud en el vespre august.

Sempre de lluny, arran de l'estació, va caminar un troç, arrabal enllà. Només per fer temps es deturà a frec de la barrera com si es mirés uns vagons que maniobraven, grinyolant, sobre uns riells giratoris. Va desfer camí, i a una vintena de passos, el cor li va fer un salt. Cap allà, en el carrer a mig fer, tomaven una travessia, arran de les cases, cap a la dolceria. Distingia En Víctor; ara, amb el seu bastonet jonquívol colpejava l'Eugen qui devia haver dit alguna facècia. Quin calfred nou veure'l així; acompanyar-lo d'un tros lluny! Amb això coneixia més la pròpia inclinació. Els veié aturar-se davant de la dolceria; havien encetat una conversa i romanienc acostats i abstrets com si l'univers fos contingut en el rotlle de la seva intimitat. I, encara tot enraonant, els veié entrar al gentil local amb aquell aire immortal de companys joves.

Com qui capta alè la Bertha s'entretingué uns quants minuts. Aleshores hi anà de dret. — Estigues quiet — deia al seu cor. Arribà al portal franc de la cortina fràgil i traulladora. S'havia aturat un instant. El baticor amagat era ben poc visible. Es mossegava totjust el llavi on la llum hi encenia dos pics frescos de robí..., abaixava el cap d'esma sobre el caliu de la rosa que duia al pit..., en un clotet de la gorja escollada hi glatia un pols, en un petit salt instantani... Mentrestant l'airet, com si tot s'hagués tornat amorós al seu volt, li somovia apenes el tel fi d'un pany de fandilla arran del peu, pietosament. Anava a entrar. Qui l'hagués vista més aviat n'hauria rebuda una visió d'embadaliment: com si dòcil a una mà invisible fes aquell pas, auriolada del femení i diví desesmament de voluntat que inspira amor protegidor i respecte alhora.

En Víctor s'havia assegut, simplement correcte i una mica divagador, que era la seva

endreça de les hores en vaga. L'Eugen encomanava les tres tasses de cafè a la gentil confitera, amb aquella vérbola irònica i aquell tremp de campanya. Era una mica llarg encarregar tres cafès. I En Karl estava radiant. Ell en deia: «el meu cafetet» d'aquell plaent recó. No hi havia entaulats sinó ells.

— Bona nit i bona hora — va fer la Bertha, entrant. Ja semblava una altra només de dir aquelles paraules. Aleshores el baticor el tingué En Víctor.

Tots la coneixien de casa els Walker.

— M'he entretingut davant de l'estació enraonant amb el matrimoni Leidinger de la bisuteria, i casualment m'ha ullprès la resplendor de l'aparador, que vostès anaven a entrar. Com van les festes? Ja hauran sentit dir de l'abrassada entre Frau Prússia i el Württemberg. — Això ho va dir la Bertha amb un to de festa. Tots somrigueren. I l'Eugen, apartant una cadira: — Vostè pendrà alguna lleminadura per a honrar-nos el gran cinquantenari.

— Jo — féu ella, — només venia a dir-los: salut i pau entre els prínceps d'aquesta triple aliança. — (La seva ansietat ja era satisfeta de moment).

L'Eugen insistia; però ella no feia sinó mirar En Víctor. Ell també insistí, des de l'altre món. Veure-la allí, entre mig d'ells li feia una cosa estranya!

— Xacolata amb flor de nata, i dolços, què hi diria sa graciosa senyoria? — deia l'Eugen, mentre ella s'era asseguda.

En Víctor es recordava de la vetlla anterior i pensava: — És aquí per mi. — Tot plegat li vingué un impuls paternal: — Almenys, heu sopat?

— Sí; a Nagolda, abans de sortir — féu ella, mentint resoluta, ben a gratient per a estalviar un altre conflicte. Ell amb el deix simpàtic d'educació immarcible que honrava el seu silenci, tornà a romandre espectant.

— I qui l'ha descobert aquest redós? — va preguntar la Bertha.

— És el meu cafetet — saltà En Karl satisfet. N'hi he passat de descansos delitosos. Doncs només em recordo de dues vegades que hi hagi trobat altra gent: un matrimoni de la ciutat que tasta un vi de postres; un passavolant poc orientat...

— És un refinat anacoreta — intercalà l'Eugen.

— I aquest brolladoret que garla amb una follia dolça! — continuava En Karl.

— Un paradís modest, amb Beatriu i tot — va fer la Bertha al·ludint la noia de la dolceria.

La noia no tardà gaire a comparèixer, fina i de complexió mate i fresca, com una rosa te, a l'ombra. La safata que duia era plena de lluïssors entre fumerols, com una ciutat sump-tuosa i fulgurant en miniatura.

Quan tots ja havien assaborit les dolçors i els aromes, l'Eugen es va posar a fer el criatura. Va arrebassar el bastonet jonquívol d'En Víctor qui l'acabava de pendre d'una cadira. En Karl el prengué de l'Eugen un moment que era distret. Seguint el joc, la Bertha el prengué d'En Karl; ell hi intentà repetides preses; en una d'elles, la Bertha, amb un esgarip ofegat, mig ferest, mig de noia aviciada, amb un gest nerviós i ràpid, com l'escultor que marca una darrera ratlla definitiva en la figura enllestida, va percutir En Karl a la galta amb el mànec finament cisellat del bastonet. ¿Era un rampell esgarriat de la gelosia que duia abscosa sota la flor que se li decantava al pit? Va semblar que els llustres del local li pampelluguessin als ulls esperats. En Karl comença a sagnar sobre la boca en el plec trist de la faç.

Segons com ens trobem, accidents més insignificants, ens trasbalsen d'una manera malaltissa, per inesperats. Un sobtament així va sentir en Víctor, i li pujà una vermellor a la cara com si la sang d'En Karl hi fes tornasol. S'havia aixecat d'esma amb una mena d'ertesa a les mans i als turmells. I una vegada aixecat no sabia què fer.

L'Eugen, amb la seva bonhomia foguejada, imperatiu, va fer: — Anem! us heu posat enravenats com qui surt d'un duel. Què? Una esgarrinxada...— I mentre la Bertha demanava disculpa amb una veu velada (Ai, aquella veu nova an En Víctor!) l'Eugen, esvalotant l'esglai amb el redoblant de la seva descurança baladrera, va guiar En Karl davant de la piqueta d'aigua viva que hi havia local endins, anant cap a l'escala del laboratori.

Però el fil de sang no es donava; totjunt estroncat refloria en un pic vermell que creixia fins a un regalim. Tornaven al petit local. Aleshores la Bertha se li va apropar, i es trobaren encarats, ell amb el cap enter com per a no esvalotar la sang i ella ull-presa en el fil de la ferida. L'horitzó dels seus ulls

semblava que hagués crescut i hi pujaven uns vels inefablement tènues com la nuvoladeta del plor; la claror àuria de la pell encara semblava que se li difonia més al volt. Esborronada va posar una mà damunt el muscle del jove com qui fa acció d'espera, i, treient-se un mocadoret brodat d'una bossa, vinga aplacar-li i tornar-li aplacar sobre la galta. An En Víctor li semblava com si aquella claror d'ella i aquella sol·litud besessin a Karl, i en una ràpida associació d'imatges, es va trobar remembrant el moment de la vetlla anterior quan, mirant a la finestra, els cabells de la Bertha li havien fregat fugitivament la temple.

Fou un instant de galopar del pensament, amb un desesmat desig de sagnar com En Karl. Però, de sobte, com quan en un carrer ens topem inesperadament amb una persona coneguda que per un estil o altre duiem al cor, en un tombant del seu pensament galopador, es topà amb una figura colpadora: era la Núria, pulcre, amb la seva brunesa mate i el perfil fi i impecable, amb els seus ulls negres i límpids, i la llaçada negra sobre la nuca; com si el mirés, dolça i reptadora: ¿Què penses?

Senyor, quina engúnia. L'encantament es transmudava com sota el llampeg roig d'una follia; la intimitat pura de la semidivina li semblà com profanada de veure-la entre els seus companys. El repte de la Núria no l'havia escomès mai com aquella hora.

No trobava sinó en sortir de l'atmosfera que trobava fictícia i incòmoda. Almenys mudar de lloc. Sortir al carrer. Com qui recull l'eina tacada d'un homei encara tebi va recollir el seu bastonet, mentre la filla de la dolceria acudia amb un hemostàtic i una cartereta de tafetà.

I sortiren. Sota el baldaqui blau fosc del cel evolucionaven glopades joganeres d'un venticell que refrigerava i commovia. Cap a la dreta de l'espai les estrelles s'esborraven en la sospensió vaporosa que reverberava les lluminàries del cantó més cèntric de la ciutat. Aviat s'hi trobaren. Feren a Bertha la cortesia d'acompanyar-la fins al peu de casa la seva tia. Entre rojes lluïssors que suscitaven l'ànima inèdita de la pedra, o clapes de blanca llum estàtica, en mig de cares joioses i com encantades en la ciutat de llum nova, passaren una plaça que semblava una sala fantàstica, vorejaren un edifici neo-clàssic i tomba-

ren cap a una illeta de carrers més apaibagats, on les cases tenien les façanes de pedra amb uns daus allargats de relleu.

— Alerta! — irrompé la veu de la Bertha. — A la una, a les dues, a les tres.

— S'havia tret la rosa que duia al pit i la va tirar enlaire. Karl va copçar-la, a la tombada, aixecant el braç.

— Ja li pertocava — va dir ella. — Que sigui l'única memòria que li quedi d'aquest vespre. Quin mal encert el meu...

— Ni esmentar-ho. D'aquí quatre dies poca cosa s'hi coneixerà.*

En Víctor se'l mirava: En aquest minyó, pensava, sempre, a despit del plec del seu braç d'amic i dels seus entusiasmes, hi ha un corrent sofert que va per dins. Sembla que no acabi de dir-ho tot. En la darrera paraula s'hi dilata l'ai! d'una reserva.

Una d'aquelles cases era l'estada de la Bertha. Joiosa i donant mercès i comiat a tots al plegat acabava de trucar-hi. Però en mig de l'adéu general va vacil·lar, com escamesa d'una perplexitat; un escreix de mirada es deturà sobre En Víctor. Només es veié aquesta poca cosa. Però tanmateix es podia endevinar que la Bertha hauria volgut fer alguna pregunta o encomanar alguna cosa an En Víctor i que la presència dels altres la en feia desistir.

Mentrestant la tia havia sortit a una finestra del segon pis, i donà a tots una bona nit un xic preguntadora, mentre la Bertha obria la porta del carrer amb una clau que portava. L'escala es veié il·luminada i la Bertha hi entrà.

Quan En Víctor, mitja hora després, tornant d'acomiar, a l'estació, els dos companys, es trobà en la seva cambra de l'hotel, voltat de silenci va tapar-se la cara amb les dues mans. Del seu dintre, com de Karlsruhe, traspuava una alimara fantàstica que trasmutava la visió d'aquella semidivina envers ell. El cas d'En Karl... Però més encara la manera com la Bertha l'havia mirat an ell en acomiar-se... I el sol fet d'haver comparegut a la dolceria?...

Aquella noia el perseguia?...

Va sortir a la balconada. El caliu de les teieres enceses en la gran façana de l'hotel li arribava a la galta. De les dues que flanquejaven el seu balcó l'una s'havia apagat.

Com si fins aleshores l'haguessin coïbit En

Víctor va respirar fondo, fent-se entrar pit endins l'infinít de coses grans i venidores que l'ampla nit augusta de Karlsruhe eixamorava en els seus horitzons enamoradors. Però en el recer íntim del pensament, la flama de l'encantament s'havia tornat un incendi il·luminant la realitat inèdita, i la figura de la Núria, dolça, digna i reptadora el mirava, el mirava...

Era l'endemà de matí. Un matí de violes fresques.

La Bertha, llevada de poc, somreia tot llegint un diari. L'abraçada entre dama Prússia i l'esquerp Württemberg que ella havia sigut dels primers a innovar als tres camarades, era més que una llegenda. L'emperador i el rei del Württemberg, en una revolada cordial s'havien abraçat al batarell d'uns discursos. «Tenim una història heroica, un present poixant en la pau conqueridora» venia a dir el diari. (I aquí un himne a la pau). «Més podríem encara, què no podríem? si certes desconfiances impròpies de pobles capdavanters, certes actituds geloses entre alguns estats d'Alemanya única, tristos anacronismes, s'esvaïssin d'una vegada, i fóssim encara més tots plegats un sol poble de germans».

Després llegí els entaulaments del dia abans. De tant en tant comunicava algun detall a la tia: La taula dels monarques erigida damunt d'un cadafalc era agençada de servei d'or rococó... Davant del cobert de l'emperador hi llua una antiga gerra aiguadera, peça notable del tresor imperial... Porcel·lana de Meissen... El dragó vermell... A la gran hala el servei era de plata... Orquidees enfloraven la taula dels monarques, i geranis rojos la de l'oficialitat... Una banda de regiment de Karlsruhe (ella l'havia sentida prou vegades) fomentava la cordialitat executant peces d'heroisme i germanor...

Més que dels discursos i dels articles de fons, ella s'agradava de les perspectives de grandesa traullades entre les ratlles d'aquests entaulaments, o de les desfildes.

Sobre la taula del menjador hi havia un feix de flors. Es posà a agençar-les en diferents rams. Tot vivia de la frescoreta del matí, del polsim d'or de la festa.

Va dringar el timbre de la porta com un toc de glòria. La minyoneta anà a obrir i allargà un telefonema a la Bertha. El nom de l'ex-

pedidor deia Milord. Va somriure (era el nom que una nit d'hivern, sortint de la Festhalle de Nagolda havia conferit an En Víctor). Però si aquell milord, justament era a Karlsruhe!... Encara no havia atinat que per dins de la mateixa ciutat es pogués enviar un telefonema. Les convidava a dinar, la seva tia i ella, i deia que enviaria un carruatge. Quan ho llegí a la tia, dexifrant-li la personalitat d'aquell Milord, la tia s'estufà de satisfacció.

— Penseu que estarà bé acceptar?

— Jo diria!... — va fer la tia, amb una veu que es contenia per a no xarbotar. Després, tot el matí, a petites injeccions va anar covant esperances en la nevoda, agullonant-la, provocant-la quasi. Ella hi responia amb una actitud guardada; però l'esquer era dolç tantmateix, i el saborejava per dins. Això li portà alts i baixos d'esperit. Es recordà del seu engelosiment d'aquells dies, de la revolada del vespre anterior, i s'envermellí. Com per a punir-se'n es posà, ben neta, aquesta evidència: Follia!... Amb un jove que és sis anys més jove que jo!... I això s'ho repetia cada vegada que la dolça perspectiva del nuviatge se li ficava al pensament mal no ho volgués.

En Víctor, que ja el coneixem, havia fet aquest pensament: Deute de cortesia no allargar-lo. I avui ve bé.

Tornant de posar el telefonema cridà En Franz, el seu emissari de sempre:

— Escolta'm bé, Franz. Voldria una cosa especial: un cotxe de plaça, però que no en tinguis l'aspecte. — Li posà cinc marcs al palmell: — I això per tu.

— ¿Per quantes persones, si goso preguntar-ho? — va fer el minyó.

En Víctor, amb un to reservat, com qui diu: no sé perquè necessites saber-ho, li respongué: — Per dues persones.

— Ah, molt bé — va fer En Franz, satisfet.

Sense comprendre el motiu d'aquesta satisfacció En Víctor hi afegí: — I fes preu fins a mitja tarda; posem a les cinc. El fas aturar aquí davant, i entres que et diré el què.

Al cap de poc En Franz tornava assegut al costat del cotxer a la devantera d'un coupé perfecte, de vidratge polít i ben bisellat, amb un cavall ben portat, de fina estampa. I el cotxe mateix molt correcte. En Víctor, de darrera la sala de lectura estant, malicià que el Franz devia tenir amistat amb un cotxer d'ateneu o de cercle i que havia usat d'astúcia.

Féu trametre al cotxer l'adreça de tia i nevoda i la meitat del preu a la bestreta, dient-li que amb tal que a dos quarts d'una fos a la casa, mentrestant podia fer com volgués.

Una vegada escollida la taula i disposats els coberts va telefonejar a un amic de dins la ciutat i es passaren el matí en conversa en una saleta del primer pis, propera a la seva habitació. Metòdic, àdhuc en l'administració de l'amistat l'havia cridat perquè hi aprenia molt. Potser també per una mena de temptació intel·ligent. En Víctor havia florit de l'adolescència a la joventut en plena efusió nacionalista. Solia dir: l'imperialisme bat el *record* de la modernitat en l'eficàcia dels medis; el nacionalisme en la doctrina. I l'amic karlsruhenc, en contra, era un idealista de l'universal.

Un moment miraven pel balcó obert enllà. Venien remors de la festa. — En hores com ara més que mai... — deia el karlsruhenc. — ¿En l'aire que ens oreja, en els colors d'aquelles banderes hi gaudim el sentiment de karlsruhencs o d'alemanys concretament? Jo els rastres i les perspectives d'Europa, una Europa amb vistes a les colònies. La meua ciutat la veig més com una miranda que com una llar. Mira aquella torratxa punxaguda sobre l'espai ras; diu: univers. S'eixampla l'esperit. Un es sent més home.

Mentrestant En Víctor s'entretenia dibuixant com d'esma sobre una vitela; però el seu pensament viatjava sota la capa folgada de les idees de l'amic.

— Què dibuixes aquí — li digué ell, agafant la vitela.

— És l'escut de Catalunya.

El karlsruhenc es mirà el dibuix. Aleshores somrigué, i es va treure unes tisorettes d'un estoix que portava a la butxaca, i començà a bogir-ne pacientment les quatre barres. — Ara el veuràs aquest escut li digué aleshores, tot portant En Víctor cap al balcó. Ell pensava: Veia'm què? L'amic enlairà l'escutell contra el cel. — Ara mira — va fer, Les barres bogides feien quatre espitlleres a la llum del cel infinit; després l'abaixà i s'hi veié el color de les banderes d'enllà, amara-des de llum. En Víctor s'esborronava joiosament d'aquella teoria objectiva i concisa. — Això haurieu de fer; bogir-lo el vostre escut; eixamplar la mirada enfora. Quan tota la poixança moderna tira cap a les grans

unions, vosaltres aneu a enxiquir-vos l'horitzó? Finestres al món!... — I va tornar a enlairar l'escutell contra el cel clar i les oriflames.

Mitja hora que l'amic era fora, entraven al menjador tia i nevoda amb En Víctor. La taula simplement rectangular agençada de flors blancor i cristall, era distribuïda així: ell a un extrem; la tia en un dels costats amples a la seva dreta, i la Bertha a l'altre extrem.

En Víctor es comportava amb una delicadesa atenta a tot, però reservada; i encara hauria volgut de més a més tenir la cara barbada i ferrenya, per a no semblar ell el convidat als ulls de la gent. Ningú sospitava tal; més aviat el prenién pel jove qui ha convidat unes parentes, o ha rebut encàrreg de casa seva d'obsequiar una família amb la qual es tenia un deute de cortesia.

Les petites atencions tan plenes de cor, gairebé clandestines, la Bertha les aspirava endins com l'aroma suprasensible del dinar. Ell i ella destrenaven la garlanda serena de la conversa. La tia, que era la qui més honor feia a les viandes, no passava de posar-hi la reflexió familiar, la còmoda síntesi sentenciosa, o all'insinuació i la interrogació enquiridora.

Massa se'n va adonar En Víctor. No es podia estar, ràpidament, de comparar la Bertha amb aquella tia amb posat d'àguila que rumia. En sentia el contrast neguitejador. Un moment els havia tractat en plural:

— Què és això, joventut? Sembla que estiguin tots llamencs.

I més endavant, parlant d'indumentària:

— Veu, vostè, ja del primer dia (el vaig veure al Kursaal) em va donar el cop d'elegància;

I al cap d'una estoneta:

— El que m'agrada molt en un jove (allò, pels dies de festa) el xarol: unes botines de xarol. Dóna un to! És el cop de gràcia.

I en una altra avinentesa, que ell trobà molt desavinent:

— Ara me'l mirava, que el senyor Víctor, quan serà home fet, amb les faccions marcades, serà un tipo complet, varonívol. ¿No és veritat, Bertha?

Ella, no creient del cas respondre, hi somrigué, amb una prudència olímpica. I era, en efecte, tan diferent de la seva tia, tan desatada!...

Havent dinat, la Bertha i ell caminaven pel vestíbol amb lentitud i deturant-se a estones:

— Avui, milord — acabava de dir la Bertha somrient amb aquella picardia acaronadora — us trobo tot cerimoniós. — La tia, qui es deixava de rentar-se les mans, decantant el cap d'igüé darrera d'ells: — Camineu, camineu. No diríeu que em mirava? Que feu d'allò més bona parella.

An En Víctor cada familiaritat d'aquestes li venia de nou com la primera. La presència d'aquella tercera persona l'incomodava terriblement. Era com si al bo del col·loqui amb una semi-divina, en el mig aire entre l'empiri celestial i la dura terra, migrada i escarafallosa dels humans, se'ls hagués interposat una parenta intrusa, carregada d'intencions i d'il·lusions vulgars. Potser era que aquella tia feia adonar En Víctor de la situació ambigua al caire de la qual feia via encantadament, i ell no volent-se rendir, es venjava del corcò, odiant la figura crua que el despertava a les possibilitats reals.

El fet és que, des del mateix vestíbol, mentre, en arrencar el carruatge, la Bertha tenia per ell una darrera mirada afectuosa, el rosegava aquesta evidència del desencantament.

D'un tros lluny, pogué veure encara millor en son conjunt la Bertha d'or. El seu vestit clar era totjust un matis més fosquet que la borriollada pell ivorina. A pesar d'uns farbalans estufats, la figura ressortia. Semblava com si una vegada vestida les mans d'una modista escultora li haguessin anat emmotllant la roba al damunt. I ara, amb les flors que ornaven la taula, a la mà... Viena-París-Versalles.

En Víctor romangué amargat de la mort del seu encantament. Passà fins entrada de fosc escrivint a Barcelona. Tot escrivint als Ribas es tornà a torbar una estona. Però vingué amatent la reacció: — ¿Què té que veure l'un cas amb l'altre? ¿Quin dret he aixafat o a qui he faltat, per ventura?...

La impressió del convit colrava per dins. Tant és així que encara al vespre, tot mirant passar la cavalcada històrica dels estudiants, movedissa de cavalls i ganfarons, abrandida d'atxes, no es podia estalviar un ensurt a cada contacte d'algú qui entrés de nou en el seu grup, o en sentir darrera d'ell una veu, com si temés topar-se amb la cara de la tia intrusa. Ella havia donat el cop mortal al seu encantament. Només li mancava l'enterrament. Ja vindria.

(Continuarà)

CRÒNICA CATALANA

LA celebració de la VII Setmana Municipal és el punt culminant en la vida política catalana del mes que ressenyem en aquesta crònica (juliol). Ella significa el valor indefectible de la nostra catalanitat: la santa continuïtat, que predicava el mestre de tots, Prat de la Riba. Si no fos que resultaria un tòpic, diríem que la d'aquest any ha superat encara les dels anys anteriors; perquè cada vegada la fruita esdevé més assaonada i l'ambient més propici i més agudes i prolífiques les mateixes intel·ligències. No hi ha dubte que el material d'estudi que s'aplega en una Setmana Municipal com la celebrada darrerament, és un índex valuósíssim que ningú no pot desdenyar de tenir en compte i d'investigar-lo curosament amb la seguretat d'aprendre-hi profitoses ensenyances. A ella han concorregut els més il·lustres municipalistes de la nostra terra, que són molts i bons, i d'altres terres ibèriques, contrastant-se diferents criteris i teories diverses. En tant que tots els actes eren regits per una llei de germanor, no quedava, però, arreconada la significació de la nostra personalitat; car la personalitat de Catalunya és una cosa que imprimeix caràcter sempre. Felicitem-ne l'Escola de Funcionaris d'Administració Local.

* ¿Qui no coneix o no ha sentit a parlar del Pi de les Tres Branques? En un xamós indret del Bergadà, l'arbre centenari s'aixecava majestuós com un símbol, més fort que no les tempestes. Innombrables romeries

patriòtiques havien anat a retre homenatge, de totes les contrades de Catalunya, al famós pi, que cent mil juraments havia oït de fidelitat a la Pàtria. Però ve un dia que aquell Pi de les Tres Branques, es corsecava i es moria. Una veu trista va escampar-se per totes les regions de Catalunya, en saber la mort de l'arbre venerable. Sinó que Déu, que és «qui enfonsa o alça els pobles», ja tenia destinada una nova naixença: si el vell Pi de les Tres Branques moria, prou en surt un de novell, aixerit i tendre; perquè no fóra bo que els sentiments d'una Pàtria es quedessin sense símbol. I en el mateix indret, ara, creix un altre Pi de les Tres Branques; i així com el vell s'ha endut en la seva mort tots els dols d'una Pàtria malmesa i atuída, el nou ve a la glorificació i a l'alliberament de la mateixa Pàtria. En aquest sentit les Joventuts del Bergadà han celebrat el magnífic aplec patriòtic del Pi de les Tres Branques.

* A la ciutat de Borges Blanques, temps enrera, algú que no volem qualificar, va inferir greu ultratge a la nostra bandera catalana. Amb tal motiu, i tractant-se d'una ciutat de saba tan catalanesca com les Borges, ben aviat, és a dir, al mateix instant, va arrelar la idea d'una reparació, d'un acte de desagravi. Aquest acte ha estat celebrat dignament, amb tot el decor i amb tota la solemnitat que requeria i que es mereix la nostra bandera. El bategar de milers de cors patriòtics i els himnes de milers de boques fervents, digue-

ren en un poema grandios tota la glòria d'aquelles quatre barres que nosaltres volem veure voleiar per damunt de nostres cants. Fem constar l'especial cooperació de les dames i damisel·les, que completaren l'encís de la festa.

* Hi ha un vent vulgarment anomenat «cremador» per la intensitat comburent de la seva alenada, que crema les vinyes i els arbres i les plantes. Una terrible buferada d'aquest vent és el que ha passat per terres del Marroc, allí

amb policia indígena. Però la nostra angoixa no és més petita, ni el nostre interès menys colpidor que el de ningú, perquè també els catalans han sagellat amb taques de sang i amb cent vides les tràgiques jornades marroquines. I ara, qui en respon d'aquestes vides? Veus aquí l'index de la política del centralisme espanyol.

* La vida cultural catalana excel·leix, aquest mes, en la VII Exposició General Escolar, que hom pot admirar en la Universitat

A L'ESCOLA ELEMENTAL DEL TREBALL

Conferència que N'Adrià Gual donà en honor als alumnes d'aquesta Escola, sobre figures femenines del Teatre, amb la cooperació de la Sra. Tàpies

(Fot. Antonietti i Cuadrenys)

on les tropes espanyoles acampaven; sinó que el que ha cremat han estat vides humanes, en alt nombre. Aquesta sembla que és tota l'explicació que hom dóna, en els moments d'escriure aquesta crònica, a la ferotge hecatombe del Marroc. És un gran què de resoldre aquestes gravíssimes coses acudint a la fatalitat, dels vius o dels morts. Nosaltres avui, com a nacionalistes catalans, sentim una mica llunyà tot problema d'indole colonial o d'expansió de territori, en sentit polític i estatal, ateses les circumstàncies en què es troba el fet polític de Catalunya; i, políticament, més llunyà sentim encara el problema del Marroc, menat per un Estat que ens detenta la nostra sobirania i que entre nosaltres compta també

Industrial, com una meravellosa floració de nostre esperit col·lectiu. Hores i més hores un hom ha passat contemplant aquell bé de Déu de treballs; hores i més hores descobrint sempre noves filigranes i nous progressos. Des de la maquinària suggestiva fins a les vidrieres de colors, des de les pells adobades fins a les joies enciseres, passant per les fórmules químiques, en cada obra floreix l'enginy i l'aplicació del deixeble i l'acurat mestratge del professor. A milers són els treballs exposats, distribuïts i ordenats sàviament pel Consell de Pedagogia, que amb tant d'encert dirigeix les tasques d'instrucció pública, sota els auspicis de la Mancomunitat.

* Ha estat inaugurat el Curset d'Humanitats de l'Escola Elemental de Treball, que va a càrrec de tècnics, de polítics, d'humanistes, de sociòlegs i de poetes, amb un índex de temes a desenrotllar molt saborós i interessant. Aquest curset d'Humanitats és especialment adreçat als obrers manuals, que hi corresponen assistint-hi en bella munió. És un dels exemples més grans i eloqüents de la cultura dels nostres treballadors.

* Altra mostra de la cultura popular catalana és la inauguració del Círcol d'Estudis a

que és la que predomina en la vida de la nostra Societat.

* Finalment, com a gaia nota que clou aquest cicle de manifestacions culturals, anatem la sessió fi de curs de l'Institut Català de Rítmica i Plàstica, que dirigeix el mestre Joan Llongueras, el creador poeta-músic, l'home dels bells gestos i de les cançons rítmiques, al qual es deu el moviment, mai no prou lloat, que ha dut gràcia i alegria als múscles dels nostres infants i adolescents.

MASQUEFA. — Inauguració de la primera font pública amb què d'aquí endavant comptarà el veïnatge d'aqueixa formosa vila (Fot. Sagarra)

Olesa de Montserrat, en les ensenyances del qual podran beneficiar moralment i econòmicament els obrers d'aquella important població. També la manifestació que tingué lloc a Sitges, amb motiu dels rumors referents al trasllat dels objectes d'art de Maricel, de mister Deering, és palesa constatació de l'interès cabdal que per al nostre poble representen les valors de l'esperit.

* Homenatges dedicats al mestre Casals, director de l'orquestra del seu nom i al mestre Pujol, director de l'orquestra de l'Associació dels Amics de la Música, signifiquen també, a l'ensems que l'exquisidesa de sentiments dels iniciadors i concorrents i les preclares qualitats dels homenatjats, la nota cultural

* En la vida econòmico-social sobressurt la inauguració del Dipòsit Franc de Barcelona, la qual ha donat motiu a que la nostra ciutat estengués de dret i de fet el seu terme fins al Llobregat, acomplint-se, així, la visió del Poeta. El mateix fet és doblement exultant, per això i perquè en ell pot dir-se que inaugurava el retorn a l'exercici de la vida pública, l'estimadíssim batlle popular, ciutadà eminent, N'Antoni Martínez Domingo, després de guarit de la ferida que un vil atemptat li feia, posant en perill la seva preciosa existència.

* Feta memorable ha estat la visita a Barcelona del vaixell italià «Trinàcria», amb la seva excel·lent fira flotant de mostres. De

la mateixa manera que diem que no sols de pa viu l'home, i que no n'hi ha prou amb molta riquesa corporal en la vida d'un poble; diem, també, a la inversa, que un poble no pot viure solament encastellat en l'alta vida de l'esperit; sinó que ha menester dels materials ajuts. Així en l'intercanvi de Catalunya amb Itàlia, ultra la part principal de l'esperit, com és ara, amb motiu d'escaure's el VI centenari de la mort del Dant, cal que atenguem a l'exemple que ens donen en la seva producció i en la seva economia aquells de l'altra banda del mediterrani amb els quals tants lligams ens lliguen de germania.

* En aquest mes de calor, que n'ha fet tanta, és una nota alegre i fresquívola el voleiar d'eixams de noiets i noiotes de les escolles, que cada dia van i venen de les nostres platges de pendre el bany. També és nota joiosa la sortida de les colònies escolars de l'Ajuntament (en nombre de 42), les de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, i d'altres, que escampen per tots els indrets més bonics i sanitosos de la catalana terra joganeres muniors d'infants, per a refer salut i tornar després a Barcelona, amb les remors i les flaires dels camps de Catalunya.

X.

El notable equip «F. C. Figaró», que ha guanyat darrerament al «F. C. Aiguafreda» per 4 a 0

(Fot. Camplà)

Crònica Gràfica Esportiva (del 1910)

La Federació Catalana de Futbol, fundada el 1909, és el resultat de la unió de les diverses federacions que existien a Catalunya. La seva funció principal és organitzar i dirigir el futbol a Catalunya, així com representar a Catalunya a nivell nacional i internacional. La Federació té a càrrec la selecció de la selecció catalana i la selecció de futbolistes per a les seleccions nacionals i internacionals. La Federació també organitza i dirigeix les competicions de futbol a Catalunya, així com les competicions de futbol a nivell nacional i internacional. La Federació té a càrrec la selecció de la selecció catalana i la selecció de futbolistes per a les seleccions nacionals i internacionals. La Federació també organitza i dirigeix les competicions de futbol a Catalunya, així com les competicions de futbol a nivell nacional i internacional.

Crònica Gràfica Estragera (Mes de juliol)

De l'entrevista Valera-Lloyd George: El president de la República irlandesa acompanyat de la delegació que el govern d'Irlanda envià a Londres per a entrevistar-se amb Lloyd George per a tractar de les condicions de pau entre ambdós països. (D'esquerra a dreta: A. Griffiths, R. C. Barton, de Valera, comte Plunkett i l'Alcalde de Dublín, A. O'Neill). —Mr. Harry Hawker, el famós aviador australià que fou el primer que travessà l'Atlàntic en avió, mort suau d'un accident en un aeròdrom d'Anglaterra. —Del «match» Demsey-Carpentier a Jersey-City: Dos moments de la lluita entre els més grans campions de boxa. —L'immens octògen on tingué lloc el «match», capaç per 117.000 espectadors.

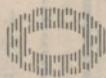

Gelats de nata
Biscuit Glacé
Caramels

Bombons fins
Objectes artístics
per a regals

**CONFITERIA
PASTISSERIA**

Pastes per a te
Pa : de : luxe
Riquíssim pa
de Gènova

BARCELONA

Carrer Pelai, 38

Telèfon 2975 A

ARISTOCRACIA de coneixements :: 'Aptituds de RIQUESA
SENYORES I SENYORETES

ICEU
 ICEO
 YCÉE
 YCEUM

L DALMAU L

ICEU
 ICEO
 YCÉE
 YCEUM

DEMANEU PROSPECTES GRATIS

VALÈNCIA, 245, entsl. - (Cant.^a Ptge. Domingo. - Entre Passelg de Gràcia i Rbla. Catalunya)

ENCARREGUI EL PROJECTE
 I LA CONSTRUCCIÓ DEL SEU

JARDÍ

A LA CASA

Vicens Aldrufeu

Grans vivers d'arbres i arbustes

Director artístic: **ARTUR RIGOL**

Despatx: Plaça Tetuan, 18

: **BARCELONA** :

Les coníferes en el nostre viver de Gavà

LLIBRERIA NACIONAL
CATALANA

GALERIES LAIETANES
 CORTS, 613

J. - M. JUNOY

**POEMES I
 CAL·LIGRAMES**

Primer recull de deu poemes del funda-
 dor de «Trossos», amb una carta-pre-
 faci de Guillaume Apollinaire

PREU 5 PESSETES

**EDITORIAL
 CATALANA, S. A.**

SECCIÓ D'IMPRESA

IMPRESSIONS COMERCIALS I DE LUXE

Llibres de
 tota mena

Especialitat
 en les edicions
 catalanes

Mostraris,
 Cartes, etc.

Edició de
 tota mena
 de revistes

Targes : Talonaris : Factures : Estats

Carrer de Mallorca, entre 257 i 259

Telèfon 58 G.

BARCELONA

EDITORIAL CATALANA, S. A.

SECCIÓ D'IMPREMTA

IMPRESSIONS COMERCIALS I DE LUXE

Llibres de
tota mena

Especialitat
en les edicions
catalanes

Mostraris,
Cartes, etc.

Edició de
tota mena
de revistes

Targes : Talonaris : Factures . Estats

Carrer de Mallorca, entre 257 i 259

Telèfon 58 G.

BARCELONA

Formosor del cutis

Mujeres! el resplandor glorioso de los productos PECA-CURA, es la única luz que os conducirá al puerto de salvación

JOVENTUT PERPETUA

Sabó, 1'50. - Crema, 2'50. - Polvos, 2'50. - Aigua Cutània, 5'50. - Aigua de Colònia, 3'50, 6, 10 i 16 pessetes, segons flascó - Locions per al cabell, 4'50, 6'50 i 20 ptes., segons flascó

Ultimes creacions : Productes sèrie IDEAL

Acàcia - Mimosa - Ginesta - Rosa de Jericó - Admirable - Matinel - Chipre Rocio Flor - Rosa - Vértigo - Clavell Muguet - Violeta - Gessami

Sabó, 3.-Polvos, 4.-Loció, 4'50, 7'50 i 20 pessetes, segons flascó.
Essència per al mocador, 18 pessetes flascó amb estoig

CORTÉS GERMANS
BARCELONA

TÓNICH RECONSTITUYENT REMEY

SEGUR CONTRA LA

DEBILITAT NERVIOSA

·CURA·

RAQUITISME
ANEMIA · GRIPPE
NEURASTENIA
CONVALESCENCIES
ENTONAYFORTIFICA

De Venda

CORTS · 571 · 688 y demás FARMACIAS

PERFUMI

Orgia

DE MYRURGIA

EXTRACTO - Loción - Savó - Polvos - crema -